

K E R T O M U S

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen toiminnasta v. 1966

I. YLEISKATSAUS

Kansainvälinen tilanne

Vuoden 1966 aikana Vietnamin sodan laajentuminen ja Kiinan tapahtumat korostivat kansainvälisen jännityksen painopisteen siirtymistä Aasiaan.

Yhdysvallat jatkoi sotilaallisten toimien eskalaatiota lisäämällä Vietnamin joukkoja ja pommituksia, joiden uhriksi joutui myös siviiliväestöä. Samalla Yhdysvaltain omat tappiot ja sotamenot kasvoivat, mikä sisäpoliittisesti vaikutti yhteiskunnallisen reformiohjelman jäämiseen yhä enemmän sivuun. Amerikkalaisten Vietnamin politiikan synnyttämä pettymys aiheutti voimistuvaa kansainvälistä arvostelua.

Sodan laajentumisen merkitessä uhkaa maailmanrauhalle tekivät mm. paavi Paavali ja YK:n pääsihteeri U Thant useita rauhanaloitteita, joiden tavoitteena oli edellytysten luominen selkkauksen rauhanomaiselle ratkaisulle Vietnamin kansan etuja ja toivomuksia vastaavalla tavalla.

Rauhanpyrkimykset kariutuivat kuitenkin Yhdysvaltain kieltäytyessä pommitusten lopettamisesta, minkä Pohjois-Vietnam ilmoitti neuvottelujen aloittamisen ehdoksi. Sodan jatkuminen häyttasi myös kansainvälistä yhteistyötä, vaikka YK:ssa saatiinkin aikaan sopimus ydinaseiden kiellosta ulkoavaruudessa. Lisäksi kaksi suurta pääsivät yksimielisyyteen ydinaseiden sulkusopimuksen luonnoksesta, joka herätti kuitenkin vastustusta mm. Länsi-Saksassa.

Euroopassa voimistuivat bilateraaliset ja multilateraaliset pyrkimykset idän ja lännen valtioiden kanssakäymiseen ja erilaisia yhteiskuntajärjestelmiä edustavien maiden yhteistyöhön yli ideologisten rajojen, etenkin talouden ja kulttuurin alalla.

Rauhan eskalaation mukana osoittautui, että aikaisempi kahtiajako idän ja lännen välillä ei ole ylittämätön. Jännityksen lieventyminen ja vastakohtien tasoittuminen johti pyrkimykseen kylmän sodan jäännösten poistamiseksi ja lisääntyvien yhteyksien rakentamiseksi erottavan rajalinjan yli.

Liittoutumisessa esiintyivät samalla hajoamisen merkkejä. Hanksan presidentti de Gaulle vieraili Moskovassa ja pyrkii poistamaan joukkonsa »ekaa nouduttamasta irta itse Atlantin V . tä Naton bnfii • «. Intosta, merkitsi sen irtoaminen järjestöstä Naton joutumista avoimeen kriisiin.

^ Kylmä sota jatkui kuitenkin kahden Saksan valtion suhteissa ja heijastui lähinnä Puolan ja Tshekkoslovakian asenteisiin. Uusnatsismin nousu Länsi-Saksassa aiheutti osittain levottomuutta, mutta pääkysymyksinä olivat edelleen liittotasavallan kieltäytyminen tunnustamasta sodan jälkeisiä rajoja sekä kahden Saksan olemassaoloa, mikä vakiintui yhä selvemmin tosiasiaksi. Erhardin kukistuttua talouskriisiin ja vaalitappioihin muodostettiin CDU:n ja SPD:n suuren kokoomuksen hallitus Kiesingerin johdolla, mutta myös uuden liittokanslerin ohjelma pitää kiinni vaatimuksesta koko Saksan yksinedustukseen ja vuoden 1937 rajoista. Ulkopolitiikka onkin ollut rasituksena Länsi-Saksan idänsuhteissa, joita uusi hallitus on sanonut haluavansa parantaa.

Yhdysvaltain välivaaleissa saivat republikaanit huomattavan suuren menestyksen, osoittaen siten puolueen nousseen Goldwater-seikkailun aiheuttamasta aallonpohjasta.

Englannin parlamenttivaaleissa onnistui työväenpuolueen vahvistaa niukka enemmistönsä 97 paikan turvalliseen marginaaliin, jonka turvin Wilsonin hallitus pystyi viemään läpi hintojen ja palkkojen lakisääteisen jäädytyksen vuoden ajaksi.

Englannin aloitteesta hyväksyi YK:n turvallisuusneuvosto päätöslauselman Smithin kapinahallituksen johtamaan Etelä-Rhodesiaan kohdistuvien valikoitujen taloudellisten pakotteiden sitovasta soveltamisesta. Niillä ei kuitenkaan ollut havaittavaa tehoa Etelä-Afrikan jatkaessa saarron murtamista. Pääministeri Verwoerdin murha ei aiheuttanut muutosta partheid-politiikassa, sillä hänen

ajaa jyrkkää rotuerottelulinjaa Ghanan presidentti Nkrumah suistettiin vallasta sotilaskaappauksella joita tapahtui myös useissa muissa Afrikan valtioissa. Indonesiassa painosti armeija presidentti Sukarnon luovuttamaan kaiken tosiasiallisen vallan kenraali Suhartoile. Vallansiirron seurauksena syntyi Malesian kanssa sopimus julistamattoman sotatilan lopettamisesta. Intia ja Pakistan pääsivät puolesta Neuvostoliiton välityksellä sopineen Kashan

Intia ja Pakistan pääsivät puolesta Neuvostoliiton välityksellä sopineen Kashan pääministerin Nehrun tytär, rouva Indira Gandhi.

Kiinan kommunistitoimesta aloitettu kulttuurivallankumous merkitsi laajamittaista valtataistelua presidentti Liun johtamaa puolueoppositiota vastaan. Puolustusministeri Lin Piaon komentaman armeijan tukemia punakaarteja käytettiin Maon henkilökohtaisen vallan lujittamiseksi puoluekoneistoa vastaan ja neuvostovastaisen mielialan lietsomiseen. Siten Pekingin johdon politiikka siirtyi uuteen vaaralliseen vaiheeseen, mikä osoitti entistä havainnollisemmin että ydinohjuksia kehittävän ja YK:sta pois suljetun Kiinan jatkettu eristäminen merkitsee maailmanrauhaan kohdistuvan vaaran lyhytnäköistä lisäämistä.

2. Pohjoismainen yhteist

Vuoden 1966 aikana kiinnitettiin erityistä huomiota Suomen ja muiden Pohjoismaiden välisen kaupan kehittämiseen, ja varsin laajamittainen kaupallinen aktio kohdistui nimenomaan Ruotsin markkinoihin. Finn Finland kampanja toteutettiin Ruotsissa vuoden aikana, ja sen ansiosta kauppataaseemme Ruotsin kanssa kehittyi edulliseen suuntaan. Tosin sen tuontivoittoisuus oli edelleenkin huomattava, mutta elinkeinoelämämme ja viejämme ovat oivaltaneet Pohjoismaiden markkina-alueen meille tarjoamat edut. Pohjoismaiden välisen kaupan kasvu osoitti kuitenkin kokonaisuudessaan hidastumista, mutta säilytti sittenkin vielä johtoasemansa verrattaessa muiden markkina-alueiden kanssa harjoitettuun kauppaan. Suomen tuonti muista Pohjoismaista muodosti yli 18 prosenttia koko tuonnistamme, ja viennin osuus kasvoi vastaavasti lähes 14 prosenttiin koko viennistämme. Verrattuna vuoteen 1959 oli Suomen vienti muihin Pohjoismaihin valmiiden tuotteiden osalta vuonna 1966 viisinkertaistunut.

Kauppapoliittisella alalla on ennen kaikkea GATTin piirissä käytävät neuvottelut, ns. Kennedy-kierros ollut mielenkiinnon kohteena. Nämä neuvottelut olivat melkein ajautuneet umpikujaan, kun Pohjoismaiden taholta tehtiin vakava yritys tilanteen laukaisemiseksi. Marraskuun 21 päivänä 1966 allekirjoitettiin Suomen, Tanskan, Norjan ja Ruotsin hallitusten kesken sopimus yhteisen pääneuvottelijan määräämisestä johtamaan Pohjoismaiden puolelta neuvotteluja Kennedy-kierroksen aikana. Osittain tämän toimenpiteen ansiosta pääsivät neuvottelut jälleen käyntiin ja tällöin osoittautui välittömästi, että Pohjoismaiden asema oli huomattavasti vahvistunut neuvotteluissa ja että niiden merkitys markkina-alueena korostui EEC:n, USA:n, Iso-Britannian ja Japanin rinnalla. Vuoden 1966 aikana ei kuitenkaan vielä käynyt ilmi, johtaisiko 1967 tapahtuvaa määrääjän umpeen kulumis- Kennedy-kierros ennen kesäkuuta?

. Lokakuun 3 päivänä 1966 allekirjoitettiin Pohjoismaiden kulttuurirahastoa koskeva sopimus viiden pohjoismaan välillä. Rahastosta jaetaan vuosittain pohjoismaisiin sivistyksellisiin tarkoituksiin 3 miljoonaa Tanskan kruunua eli lähes 1,5 miljoonaa markkaa. Suomen osuus on 23 prosenttia eli noin 308.000 markkaa. Pohjoismaiden neuvosto oli huomattavalla tavalla myötävaikuttanut rahaston aikaansaamiseen, ja neuvostolla onkin säännöissä annettu oikeus valita puolet rahaston johtokunnan kymmenestä jäsenestä, minkä lisäksi neuvosto valitsee rahaston tilintarkastajat. Hallitukset puolestaan nimittävät muut viisi johtokunnan jäsentä. Parlamentaarikkojen panos rahaston hallinnossa tulee olemaan siis varsin huomattava. Rahaston hallinnosta saaduilla kokemuksilla on yleisempääkin merkitystä, koska nyt ensi kertaa on luotu yhteispohjoismaisen elin, joka itsenäisesti saa päättää sen hallituun uskottujen varojen käytöstä.

Kehitysavun alalla on pohjoismaista yhteistyötä jatkettu pohjoismaisen ministerikomitean johdolla, ja Tansanian avustushjelman lisäksi neljä pohjoismaata päättivät helmikuussa 1966 panna uuden yhteispohjoismaisen hankkeen vireille Afrikassa, tällä kertaa Keniassa. Kyseessä on osuustoiminnallisen keskuksen luominen, joka suunnittelu- ja neuvontatoiminnan ohella käsittäisi myös osuustoimintakoulun. Pohjoismaiden kehitysapuohjelmia toteuttavista asiantuntijoista on mainittava, että suomalaiset muodostavat heidän joukossaan lukumääräisesti suurimman ryhmän niin Tansaniassa kuin Keniassa.

Kauan vireillä ollut kysymys yhteistyöstä kansainvälisen politiikan, eritoten rauhan- ja konfliktitutkimuksen alalla johti helmikuussa 1966 kansainvälistä politiikkaa käsittelevän pohjoismaisen yhteistyökomitean perustamiseen. Yhteispohjoismaisen instituutin perustamiseen ei vielä tässä vaiheessa ollut edellytyksiä. Vuoden aikana hyväksyttiin myös pohjoismaisen Aasia-instituutin säännöt. Tämä laitos on sijoitettu Kööpenhaminaan.

Vuonna 1966 annettiin kaikissa neljässä pohjoismaassa parlamenteille esitykset yhteispohjoismaisen patenttilainsäädännön aikaansaamisesta. Eri maiden asianomaisten valiokuntien välillä on aikaansaatu yhteistoimintaa, mutta lopullisten päätösten teko siirtyi seuraavaan vuoteen.

Yhteispohjoismaisten työmarkkinain kohdalla merkitsi niin hyvin yhteispohjoismaisten lääkärimarkkinain voimaansaattaminen 10 päivänä elokuuta 1966 kuin hammas-työmarkkinain voimaansaattaminen joulukuussa 1966 uutta koskevan sopimuksen aneittu noita koskevat sopimukset laajensivat pohjoismaisten työmarkkinain puna myö

„mattien alalle. Suomen ^{ow u f l} naita merkittäviä, koska ^{3 Γ Γ " " ^} ^{periaatteelliselta} ^{U e V e n n e t ä ä n} vää kansalaisuusvaatimustp Perustuslakiimme sisälty-
malla on erivapauden ^{a a t l m u s} ta täytettäessä valtion ja kunnan virkoja. Sa-
äntömme asettamista vaati-
muksista käynyt mahdolliseksi. Eräät muut lääkintöalaa koskevat sopi-
mukset ovat edelleen valmisteltavina.

Marras-joulukuun vaihte^{* « ? »} ^{lybo} pidettiin vuosittainen [^] Pohjois-
maiden pääministereiden ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston
yhteinen kokous Kööpenhaminassa. Pääministeri Rafael Paasio sekä
kauppa- ja teollisuusministeri Olavi Salonen edustivat Suomen halli-
tusta, [^] ja Suomen edustajana neuvoston puheenjohtajistossa oli kansan-
edustaja Eino Sirén. Kokouksessa valmisteltiin Helsingissä huhtikuussa
1967 pidettävää neuvoston 15. istuntoa. E erityisen huomion kohteena oli-
vat markkinapoliittiset kysymykset jo siitäkin syystä, että kokous pi-
dettiin Englannin pääministerin koolle kutsuman EPTA-kokouksen aattona.

3. Sisäpolitiikka

Vuosi 1966 muodostui känteentekeväksi vaiheeksi maamme sisäpoli-
tiikassa. Sen keskeisiä tapahtumia olivat maaliskuun eduskuntavaalit,
Paasion ministeristön muodostamiseen johtaneet neuvottelut sekä halli-
tuksen toiminta ja sosialidemokraattien 27. puoluekokous marraskuussa.

Vaalien lähtöasetelma oli sosialidemokraateille suotuista. Sos.-
dem. puolue oli kuluneen vaalikauden aikana kyennyt tehokkaasti johta-
maan rakentavaa oppositiopolitiikkaa ja tästä asemasta käsin myös mah-
dollisuuksien mukaan toteuttamaan eräillä alueilla sosiaalista uudis-
tustyötä. Puolue päätti käydä vaaleihin puhtaasti omin vaaliliitoin.
Porvarillisten puolueiden tehdessä vaaliliittoja totunnaiseen tapaan
oli merkittävä piirre, että TPSL ja SKDL esiintyivät yhteisin vaali-
liitoin.

Vaalitaistelu ei ollut kärkevää verrattuna vuoden 1962 poikkeus-
oloissa suoritettuihin vaaleihin. Keskustapuolue epäonnistui TPSL:n
tukemassa yrityksessään saattaa ulkopoliittiset kysymykset nimenomaan
socialidemokraateille epäedullisesti väritettyinä vaalitaistelun kes-
kipisteeksi. Erikoista oli, että SKP ja SKDL suuntasivat kritiikkiä
keskustapuolueeseen käsitellessään Suomen-Neuvostoliiton ^{suhteita.}

Vaalitaistelu muodostui lähinnä keskustapuolueen ja socialidemo-
kraattien - menneiden vuosien päähallituspuolueen ja johtavan opposi-
tiopuolueen - väliseksi. Kokonaisuutena katsoen oli sos.-dem. puolue
1 1 ^{« H Y M l c u s t e l u n k e s k i p i s t e e n ä »} ^{yl G i s} koko ajan ^{v a a l i x} ^{eskuste} tunnuksella "Nyt SDP". Puo-

Sos.-dem. puolue [^] ^{1 6 > 2 .} ^{l ä h i a j a n} taloudellisen ja po-
lueneuvosto hyväksyi kokouksess

liittisen ohjelman. Kokouksessa korostettiin, että yhteistyö tulevassa hallitus- tai oppositiopolitiikassa määräytyisi nimenomaan eri ryhmien Imien perusteella, koska itsenäisin vaaliliitoin esiintyvä sos. - dem. puolue oli vapaa etukäteissidonnaisuuksista. Vaalitaistelun loppu- **PUOIUD** yhteiskunnan kehittämistä koskevat vaatimuksen- sa lyhyesti ns. "kahdeksan kohdan ohjelmassa", joka sitten hallitsi vaaleja koskevaa keskustelua.

Eduskuntavaalit 20-21.3. muodostuivat huomattavaksi voitoksi sos.-dem. puolueelle, joka sai Suomen vaalihistorian suurimman äänimäärän, 645.339 ääntä (vuonna 1962 448.930 ääntä) sekä 55 eduskuntapaikkaa (vuonna 1962 38 paikkaa). Tulos ilmensi puolueen arvovallan mista sen todellisen voiman edellyttämälle tasolle, sen ohessa äänestäjäkunnan vaatimusta edellisten vuosien sisäpolitiikan hallitsevien linjojen muuttamiseksi ja nimenomaan nuoren äänestäjäkunnan luottamusta sos.-dem. puolueeseen.

Muut puolueet kokivat vastaavasti menetyksiä. TPSL:n onnistui kuitenkin vähäisestä äänimäärästään (61.215) huolimatta lisätä eduskunta-edustustaan mikä johtui yksinomaan sen vaaliliitosta SKDL:n kanssa. Suomen pientalonpoikien puolue sai yhden paikan oltuaan vuodesta 1962 ilman valtiopäiväedustusta. Eduskunta muuttui vasemmistoenemmistöiseksi (103-97).

Vaalitulos toi täydellisen muutoksen poliittiseen asetelmaan. Sos.-dem. puolue tuli avainasemaan uuden hallituksen muodostamista ajatellen.

Puolueen puheenjohtaja Rafael Paasio sai tehtäväkseen tunnustelujen suorittamisen hallituspohjan mahdollisuuksista ja sitten hallituksen muodostamisen. Edellytykset kaikkien puolueiden hallitukseen kariutuivat asiallisesti ensinnä. Sitkeiksi muodostuneiden hallitusneuvottelujen alkuvaiheessa esiintyi erityisesti keskustapuolueen taholla osittain taktillista, osittain vaalitappion katkeruudesta johtunutta vastahakoisuutta hallitukseen osallistumista kohtaan.

Puheenjohtaja Paasio jätti kaikille puolueille 19.4. kirjelmän, jossa hän tiedusteli kantoja kaikkien puolueiden hallitukseen, mahdollisimman monien eduskuntapuolueiden muodostamaan ministeristöön tai kolmantena vaihtoehtona puolueiden omaa ehdotusta hallituspohjasta. Huhtikuun lopulla alkoi hahmottua lähinnä kaksi mahdollisuutta: »Kolmen suuren" (SDP, Keskustapuolue, SKDL) hallitus, ehkä täydennettynä TPSL:n vähemmistöhallitus

edustuksella, ja toiseksi
Tasavallan presidentti esitti
kiirehtimiseen ja käsityksensä, joi

nopeasti muodostaa.

Ennen toukokuun¹ Duoliv»n-i4 Puoliväliä päästiin ohjelmaneuvottelujen as-
teelle; ne käytiin tärkeimm^{* 14.}«
rKeimmiltä^o sin sos.-dem. puolueen ja keskus-
tapuolueen välisin« q^o
, bos--d em. puolueen osalta suoritettiin ratkai-
sevat eriasteisten kompromissiohjelmaluonnosten käsittelyt 25.5.
puoluetoimikunnassa ja eduskuntaryhmässä ja lopullisen ohjelmaehdo-
tuksen suhteen puoluneuvoston kokouksessa **26.5.**

Puoluneuvostossa esitettiin arvostelua, joka keskittyi lähinnä
hallitusohjelman maa- ja metsätalouspoliittiseen osaan, ja vaihtoeht-
tona tuotiin esille ajatus sos.-dem. vähemmistöhallituksesta. Puolue-
neuvosto hyväksyi hallitusohjelman pitäen tärkeänä laajapohjaisen mi-
nisteristön aikaansaamista, mutta korostaen, ettei ohjelman maa- ja
metsätalouspoliittinen osa kaikilta osin vastannut sosialidemokraat-
tien käsityksiä.

Seuraavana päivänä 27.5. nimitettiin pääministeri Rafael Paasion
johtama neljän puolueen hallitus, jossa sos.-dem. puolueelle tuli 6,
keskustapuolueelle 5, SKDL:lle 3 ministeripaikkaa ja TPSL:lle 1 mi-
nisteripaikka.

Hallituksen parlamentaarinen pohja oli vahva: runsaat kolme nel-
jäsosaa eduskunnasta. Hallitus sai kuitenkin erittäin raskaan perin-
nön edellisten vuosien porvarillisilta ministeristöiltä, varsinkin
valtiontalouden vaikeuksien asteittain osoittautuessa odotettua suu-
remmiksi. Opposition johtoon asettui kokoomus, jonka ajoittain asiat-
tomasti hyökkäilevää esiintymistä maltillisemmin tukivat pienemmät
porvarilliset oppositioryhmät.

Kokoomuksen kesäkuun alussa esittämä välikysymys, joka koski
oikeusministerin soveltuvuutta tehtäviinsä, antoi tulokseksi luotta-
muslauseen äänin 144-45.

Hallitusryhmien yhteistyön ensimmäinen varsinainen koetinkivi
oli syyskuun alun maataloustulopäätös, joka muodostui hallituksessa
yksimieliseksi kompromissiratkaisuksi. Se merkitsi kuitenkin maata-
louden tulotason kohoamista enemmän, kuin mitä oli tapahtunut palkan-
saajien yleisen ansiotason kehityksessä. Hallituksen laatimaa val-
tion tulo- ja menoarvioesitystä leimasi välttämättömyys tiukkaan,
myös verorasituksen lisäämistä merkitsevään talouspolitiikkaan, jonka
keskeisenä pyrkimyksenä oli valtiontalouden ja ulkomaankaupan tasa-
painottaminen. Budjettikeskusteluissa vasemmiston taholla oli aihetta
korostaa, että tulo- ja menoarvion tiukkuus johtui edellisten halli-
tusten laiminlyönneistä^{f4} ja xynyti^{ivhvt} näköisestä toiminnasta. Opposition ta-
holla - huomion kiinnittä⁰«⁰ lähinnä tuloverojen korotuksiin ja
liikevaihtoveroon - ei kyetty^{pttv} esittämään parempia vaihtoehtoja,

Neljän puolueen yhteis-; • •
 pulle tultaessa merkkeiä ynteistoiminta hallituksessa osoitti vuoden lo-
 mien välillä, ei kuiten Syn yVastä J,a kasvavasta jännityksestä ryh-
 u renkaan hallituksen välitöntä hajoamista merkit-
 sevässä määrin.
 alidemokraatit joutuivat varoittamaan TPSL:oa,
 joka - h1 - huolimatta osalli-^ bosl
 tumisestaan yksimielisiin päätöksiin halli-
 tuksessa - pyrki ey-il-Trio^oj.; ,
 ” , erityisesti budjettiin liittyvissä keskusteluissa
 eduskunnassa poikkeamaan näiltä «a«*»! • .,,
 n naist a päätöksistä. Huomioiden tämän ryhmän
 vahaisen poliittisen merkityksen ei kysymys kuitenkaan ollut tärkeä.
 Sitävastoin keskustapuolueen taholla esiintynyt poliittinen taktikoin-
 ti ja sosialidemokraatteihin kohdistuva syyttely, joka kasvavana jat-
 kui vuoden päättyessä, on ollut vakavampi haitta hallitusyhteistyön
 nimenomaan sen vuoks ovat jo suos-
 tuneet pitkälle meneviin kompromisseihin säilyttääkseen mahdollisuu-
 det laajalla hallituspohjalla päästä tehokkaaseen talous- ja sosiaali-
 politiikan uudistamiseen niin pian kuin ajankohtaiset taloudelliset
 vaikeudet on voitettu.

Lokakuussa allekirjoittivat kaikkien hallituspuolueiden edustajat
 eduskunnalle aloitteen, jossa edellytettiin eduskuntapuolueiden val-
 tiontukijärjestelmän luomista. Kysymys muodostui vuoden vaihteessa
 jatkuvan vilkkaan keskustelun kohteeksi.

Alueliitosten johdosta suoritettiin lokakuun alkupäivinä viides-
 sä kunnassa kunnallisvaalit, joiden yhteydessä hallitusoppositio pyrki
 kehittämään yleispoliittista hyökkäystä erityisesti sos.-dem. puoluet-
 ta vastaan. Tulokset osoittivat sos.-dem. puolueen kannatuksen kas-
 vua sekä eduskuntavaalien 1966 että kunnallisvaalien 1964 tulokset
 huomioiden.

Sos.-dem. puolueen 27. puoluekokous pidettiin Helsingissä 26.-28.
 11., ensi kerran avoimena kaikille lehdistön edustajille. Ulkopuoli-
 silla tahoilla kiinnitettiin kokoukseen - eräänä vuoden tärkeimpänä
 poliittisena tapahtumana - suurta huomiota.

Puoluekokous hyväksyi puolue-toimikunnan ja puoluejärjestöjen
 yhteiskuntaelämän eri aloja
 esitysten
 koskevia ohjelmia. Henkilävalinnat suoritettiin yksimielisin päätök-
 sin. Paasion hallituksen muodostaminen ja toiminta hyväksyttiin sa-
 malla korostaen» että vaikka hallitusohjelma kaikilta ».iltaa» « tyy-
 dyttänyt s 0 s i a ^ ^ ä r ^ r ; u o l u e k o k o u s käsitteli tällä kertaa var
 muodostaminen i ^ välisen politiikan kysymyksiä.
 sm runsaasti kansainvany p f
 p ... я o l i kysymys vuoden 1968 presidentinvaaleista, joka oli
 Esillä oli kysymy ajankohtaiseksi lähinnä sen johdosta, et-
 varhaisessa vaiheessa u nime nnyt nykyisen tasavallan presi-
 tä keskustapuolue oli кезакии

dentin presidenttiehdokkaaksi ja ehdottanut syksyllä muille puolueille laajapohjaisen vaaliliiton muodostamista hänen valitsemisekseen. Puoluekokous siirsi Presidentinvaalikysymyksen puolueeneuvoston käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi.

Ammattiyhdistys oli ollut koko vuoden ajan keskustelujen ja neuvottelujen kohteena, jolloin osittaista edistymistä oli voitu panna merkille, kuitenkin ilman että lopullisiin tuloksiin olisi päästy. Tällä pohjalla puoluekokous esitti sisäpoliittisen julkilausumansa puitteissa toivomuksen, että puolueen jäsenet aktiivisesti tukisivät ammattitaitamispyrkimyksiä.

4. Taloudellinen kehitys

Kotimaisen suhdannekehityksen kääntynyt edellisen vuoden syksyllä alenevaan suuntaan taantuma jatkui koko v:n 1966 ajan ja useimmilla aloilla aktiviteetti hiljeni sitä mukaa kuin vuosi vanheni.

Vuoden alkupuoliskolla teollisuustuotannon määrällinen kasvu vielä oli 4 prosentin vaiheilla, mutta vuoden loppupuoliskolla enää vain noin 2 % joten koko vuonna teollisuus kykeni lisäämään tuotantoaan vain noin 3 %. Myös kokonaistuotannon kasvu jäi edellisvuoteen verrattuna runsaasti puolta hitaammaksi, 2-2,5 prosentin paikkeille.

Aineellisen tuotannon kokonaiskasvua piti yllä lähinnä kulutus-tavaroita tuottava teollisuus, joka eräillä aloilla, kuten vaatetus-, kenkä-, nahka- ja kumiteollisuudessa lisäsi tuotantoaan varsin tuntuvasti. Rahoitusvaikeuksista huolimatta rakennustoiminta ja asuntojen tuotanto pysyivät edellisen vuoden tasolla. Muilla sijoitustoiminnan aloilla investoinnit supistuivat, mikä vaikutti siihen, että konepaja teollisuuden tuotanto polki paikoillaan tai väheni edellisestä vuodesta. Niin ikään väheni puuteollisuuden tuotanto, kuten sen tuotteiden vientikin. Puuteollisuuden, erityisesti sahojen, toimintaedellytykset ovat vähitellen käyneet yhä heikommiksi paikoillaan pysyvien vientihintojen ja kohtuuttoman korkeiksi nousseiden kantohintojen takia. Samanlaiseksi tilanne on osittain kehittynyt selluloosateollisuudessa. Sulfiittiselluloosan vienti on jonkin verran vähentynyt, mutta selluloosan kokonaisvientinä säilynyt suurin piirtein ennallaan sulfaattiselluloosan ansiosta. Tilanne on parempi paperin kohdalla, jonka loppuhinnasta kantohinnan osuus on vähäisempi.

Metsänhakkuut olivat pienemmät, ja tästä syystä kehitysalueiden työllisyys heikkeni vuoden mittaan. Teollisuusalueilla työllisyys säilyi tyydyttävänä, ja reaali-palkkojen voimakkas nousu onkin verran kohonnut siitä huolimatta* että indeksillä mitattu elinkustannusten nousu

Eräs suhdannetaantumaa määräävästi vaikuttanut tapahtumasarja alkoi jo pari vuotta sitten. Vuonna 1964 kauppatase, joka jo sitä ennen oli muutaman vuoden aikana ollut vaihtelevassa mutta kuitenkin siedettävässä määrin alijäämäinen, osoitti peräti 684 miljoonan vajaan joka onkin pysynyt näissä lukemissa kolmen vuoden ajan. Vuonna 1966 alijäämäisyys, vaikka se edellisestä vuodesta vähän supistui, oli edelleen 650 miljoonaa. Lähinnä suomalaisten laivojen rahditulojen ansiosta vaihtotaseen vajeus on ollut kauppataseen alijäämäisyyttä pienempi ja on vuosittain ollut 550-600 miljoonan vaiheilla. Vuonna 1964 vajeus peitettiin ulkomaisilla lainoilla, mutta kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana lainoja ei enää ole mainittavasti ollut saatavissa, joten aikaisemmat valuuttavarannot ovat kutistuneet niin pieniksi, että niiden määrä on enää vastannut vain muutaman viikon tuontia. Valuuttakato on heikentänyt pääomien tarjontaa kotimaassa, kun Suomen Pankin on ollut pakko harjoittaa jatkuvasti kiristyvää rahapolitikkaa. Vielä vuoden 1966 aikana sillä ei ollut riittävän suurta vaikutusta tuontiin, joskaan se ei enää mainittavasti kasvanutkaan. Sitä vastoin ovat kireän rahapolitiikan vaikutukset ilmenneet kielteisinä investoinneissa ja sijoitustavaroita tuottavan teollisuuden toiminnassa.

Valtiontalous, jonka hoito jo menneinä korkeasuhdanteiden vuosina on ollut hankalaa ja jota oli hoidettu pyörittämällä edelleen 500-700 miljoonan markan lyhytaikaisia lainoja, joutui v. 1966 yhä kasvaviin vaikeuksiin. Edellisen vuoden perintönä olivat mm. noin 650 miljoonan markan lyhytaikaiset velat, joita vuoden mittaan lyhennettiin noin 180 miljoonan edestä. Vuoden lopulla valtiontalous joutui suoranaisten kassakriisin partaalle, josta pelastuakseen valtion oli otettava Suomen Pankista 300 miljoonan markan laina, josta ennen vuoden loppua käytettiin noin 200 miljoonaa. Valtionpankin sanelemien lainaehdojen mukaan kyseisen luoton lopullisina antajina ovat rahalaitokset, joiden tulee se rahoittaa yleisöltä kertyvistä säästöistä, samaan aikaan kun ne joutuvat supistamaan rediskonttojaan. Vuoden lopulla olikin nähtävissä rahamarkkinoiden entistä pahempi kiristyminen, mikä antoi aiheen ulkomaisten pääomamarkkinoiden yhä tarkempaan harvointiin. Joulukuussa saatiinkin eräältä belgialaiselta pankkiyhtymältä lupaus 12 milj. dollarin eli noin 38 milj. markan pitkäaikaisesta

liiketoimintaa. Vuodeksi 1967 hyväksytyn valtionbudjetin edellyttämät melkoiset verot ja maksut eivät vielä v:n 1966 aikana ehtineet vaikuttaa sen teollisuuden ja kaupan piirissä ennestäänmuuten kuin tyrehdyttämällä te-
* is s s i i * § | ы * lej •
„<-, i r k t eivä t vielä v:n 1966 aikana ehtineet
k o k u i n suhdannelcehitykseenkään
teclllsuuden ja kaupan piirissä ennestään-

kin melko vähäistä suhdanneoptimismia. Samaan suuntaan vaikuttivat ennakoarviot talouselämän kehityksestä niissä läntisen pallonpuoliskon maissa, joiden kanssa Suomella on vilkkaimmat taloudelliset suhteet ja joissa ovat sen tärkeimmät vientimarkkinat. Ottamatta lukuun sellaisia voimakkaassa kasvuvaiheessa olevia, mutta meidän kannaltamme melkoisessa määrin perifeerisiä maita kuin Ranskaa, Italiaa ja Japania, taloudellisen kasvun odotettiin vuoden vaihteessa tehtyjen havaintojen mukaan kaikkialla jossakin määrin heikkenevän.

II. PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET

1. Puoluekokous

Puolueen varsinainen XXVII puoluekokous pidettiin Helsingin Työväentalon juhlasalissa 26.-28. päivinä marraskuuta 1966. Puheenjohtajina kokouksessa toimivat Rnfnoi • j uuxmxvai; Ka+ael Paasio, Paavo Lehtinen, Paavo Tirronen ja Hjalmar Elomaa.

Kokous valitsi puolueen puheenjohtajaksi yksimielisesti uudelleen Rafael Paasion ja uudeksi puoluesihteeriksi Erkki Raatikaisen. Kokouksessa hyväksyttiin myös mm. sekä uiko- että sisäpoliittinen julkilausuma ja tehtiin päätökset puoluekokousesityksistä.

2. Puolueneuvosto

Puolueneuvosto kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa: helmikuun 16 ja toukokuun 19 päivinä.

Helmikuun 16 päivän kokouksessa käsiteltiin sääntömääräisten asioiden lisäksi edessä olleisiin eduskuntavaaleihin liittyviä kysymyksiä, hyväksyttiin julkilausuma, Suomen Ruotsalaisen Työväenliiton vaaliohjelma ja Puolueen lähiajan talouspoliittinen ohjelma.

Toukokuun 19 päivän puolueneuvoston kokouksen pääasiaksi muodostui hallitusohjelman käsittely ja päätöksen tekeminen, sillä eduskuntaryhmä ja puoluetoimikunta olivat asettuneet hallitusohjelmaluonnoksen suhteen eri kannoille. Vilkkään ja värikkään keskustelun jälkeen neuvosto hyväksyi äänestyksen jälkeen po. ohjelman.

3. Puoluetoimikunta

Puoluetoimikuntaan kuuluivat kertomusvuonna ennen puoluekokousta Rafael Paasio puheenjohtajana (hallituksen muodostamisen jälkeen toimi hänen tilallaan Lindblom), Olavi Lindblom varapuheenjohtajana, Kaarlo Pitsinki puoluesihteerinä (hänen maaherraksi valitsemisensa jälkeen toimi puoluesihteerinä Valde Nevalainen) ja jäseninä Veikko Helle, Väinö Hurnonen, Onni Oksanen, Sylvi Siltanen, Paavo Tiilikainen, Viljo Virtanen, Aatto Väyrynen, Antero Väyrynen ja Karl-August Fagerholm.

Marraskuussa pidetyn puoluekokouksen jälkeen muodostui puoluetoimikunnan kokoonpano seuraavaksi: Rafael Paasio puheenjohtajana, Erkki Raatikainen puoluesihteerinä ja jäseninä Olavi Lindblom, Vilho Valde Nevalainen, Sylvi Siltanen, Paavo Tuli-Halme, Veikko Helle Valde väyrynen Jft Karl-August kamen, Pentti Viita, Väinö puoluekokouksen jälkeen uusi Fagerholm. Järjestäytyy u a _ Olavi Lindblomin •

Puoluetoimikunta on kertomusvuonna kokoontunut 24 kertaa, joista poytakirjaan on kertynyt pykälää 276 kpl.

Puoluetoimikunnan я^а т ч д^

Kunnallisasioinjaostoon ovat kertomusvuonna kuuluneet Martti Viitanen puheenjohtajana, Veikko Helle varapuheenjohtajana, Anssi Kärkinen sihteerinä ja jäseninä Eino Sire'n, Thelma Ollila, Toivo Mansner, Uljas Mäkelä, Esko Niskanen, Aatto Väyrynen, Viljo Virtanen ja Juho A. Kivistö.

Pääteemaksi kunnallisella sektorilla valittiin asuntokysymys, jonka merkeissä järjestettiin esitelmä- ja kokoustilaisuuksia ja koetettiin saada sosialidemokraattien yhteistä esiintymistä aikaan kunnissa, samanaikaisesti kun asuntokysymys oli esillä hallituksessa ja eduskunnassa sekä vaalitaistelussa.

Kertomusvuonna suoritettiin Porissa, Salossa, Paraisilla, Lappeenrannassa ja Hämeenlinnassa alueliitosten johdosta kunnallisvaalit, joiden suunnittelua, organisointia ja toteuttamista autettiin ja hoidettiin myös puoluetoimistosta. Vaalien tulos muodostuikin, kuten tunnettua, sosialidemokraateille varsin myönteiseksi.

Eduskuntavaaleihin ja puoluekokoukseen valmistautumisen ohella pyrittiin puoluetoimistosta käsin järjestämään eri puolilla Suomea tehokasta kunnallista peruskoulutusta lähinnä kunnallisille luottamustoimen haltijoille ja yhdysmiehille tarkoitettujen viikonloppukurssien muodossa. Osanotto kursseille olikin ilahduttavan runsasta. Entiseen tapaan järjestettiin myös kunnallispäiviä ja kunnallisia luento- ja neuvontatilaisuuksia yhteistoiminnassa piirien kunnallisasiainjaostojen kanssa.

Kasvatus **toimikunnaan** ovat kertomusvuonna kuuluneet seuraavat henkilöt: Reino H. Oittinen puheenjohtajana, Mauno Koivisto varapuheenjohtajana sekä Pauli Burman, Sakari Kiuru, Inkeri Airola, Paavo Kuosmanen, Olavi Hurri, Matti **Kaasinen**, Taimi Rinne-Virolainen, Aulis Lepänen, Erkki Raatikainen, Martti Pöysälä, Helge Virtanen, Unto Niemi, Veikko O. Veilahti, Arvo Salo, Niilo Koljonen, Jenny Johansson, Olavi Viljanen, Pentti Tenkula, Väinö Liukkonen ja Rafael Paasio.

Toimikunta on käsitellyt **yhtenäiskoulu- ja muita kulttuuripoliittisia kysymyksiä. Toimikunnan puheenjohtaja ja sihteeri ovat olleet**
tiiviissä **yhteistoiminnassa puoluetoimikunnan asettamien työryhmin**
* 1 Чпч -dem. **Yhdistyksen** kanssa. Yhteistyö on

ja Kasvatustyöntekijäin S o s 4 glevän osittelylohtison ja

koskenut «.peruskoulu-uud valmistelua.
puolueen korkeakoulu- seka taidep

^os -dem. Osuuskauppaväen Keskustoimikuntaan ovat puoluetoimikunnan edustajina kuuluneet Veikko Helle ja Viljo Virtanen sekä puolue-toimistosta Valde Nevalainen ja Yrjö Virtanen.

Vaalien välivuoden ollessa kysymyksessä keskustoimikunnan työ on keskittynyt sosialidemokratian perusteiden vahvistamiseen osuuskauppa-väemme keskuudessa. Kurssitoiminta on saanut tässä työssä keskeisen sijan. Alueellisia keskuskursseja järjestettiin viidet.

Siirtoväenasiaain_jaostoon ovat kuuluneet Johannes Koikkalainen Tu-rusta, Julius Klami Lahdesta ja Lauri Taskinen Helsingistä sekä puolue-toimikunnan edustajina Kaarlo Pitsinki, Valde Nevalainen ja Aarne Paa-nanen. Puheenjohtajana on ollut Kaarlo Pitsinki ja sihteerinä Lauri Taskinen.

Jaosto järjesti tammikuun 16 päivänä sos.-dem. siirtoväen neuvot-telukokouksen Helsingin Työväentalossa. Kokous käsitteli eduskuntavaa-leihin valmistautumista.

Airmiattiyhdistysjaosto, johon ovat kuuluneet Rafael Paasio, Olavi Lindblom, Kaarlo Pitsinki, Valde Nevalainen, Veikko Oksanen, Reino Hei-nonen, Jaakko Rantanen ja Olavi Järvelä, ei ole kokoontunut kertaakaan.

Urheilujaostoon ovat kuuluneet Sulo Hostila puheenjohtajana, Mart-ti Tynkkynen sihteerinä ja muina jäseninä Arvi A. Heiskanen, Antero Väyrynen, Onni Oksanen ja Valde Nevalainen.

Sos.^denu Maaseututoimikunnan kertomus on erillisenä liitteenä (Liite n:o 1) .

Sos.-denu Naisten Keskusliiton kertomus on erillisenä liitteenä (Liite n:o 2) .

Puoluetoimikunnan edellisen vuoden aikana asettamat työryhmät ovat jatkaneet työtään kertomusvuoden aikana laatien puolueen vaali-taistelua varten ohjelmia ja lentolehtisiä ja valmistaen puoluekokouk-selle esityksiä ja ohjelmia.

Talouspoliittisen työryhmän puheenjohtajana on toiminut Kaarlo Pit-sinki, muina jäseninä Mauno ^{Mauno} **Koivisto**, Pentti Viita, Olavi Salonen ja Niilo Koljonen.

UlkoDoliittisen työryhmän puheenjohtajana on toiminut Rafael Paa-sio, muina jäseninä Pauli Burman, Ahti M. Salonen, Erkki Raatikainen ja Sakari Kiuru.

A_S,nto_Eomtti_Se₂ työryhmän **Puheenjohtajana** on toiminut Olavi Lind-blom, muina jäseninä Jorma Aaltonen Aarne K. Leskinen, Juho Kivistö ja Paul Paavela.

kulttuuripoliittisen työryhmän puheenjohtajana on toiminut Aarne Laurila, muina jäseninä Olavi Hurri, Arvo Salo, Paavo Kuosmanen ja Heino H. Oittinen.

Eläkepoliittisen puheenjohtajana on toiminut Onni Hiltunen, muina jäseninä Kalle Matilainen, Sulo Hostila, Aaro Kärkkäinen, Viljo Ripatti ja Pekka Kuusi.

Veropoliittisen työryhmän puheenjohtajana on toiminut Kaarlo Pitsinki, muina jäseninä Antero Mauno Koivisto, Rafael Paasio, Pauli Burman, Pekka Kuusi ja Niilo Koljonen

4. Puoluetoimisto

Puoluesihteerin tehtäviä hoiti Kaarlo Pitsinki syyskuun loppuun, jolloin hän siirtyi Uudenmaan läänin maaherraksi, lokakuun alusta toimi v.t. puoluesihteerinä Valde Nevalainen marraskuun puoluekokoukseen saakka, joka valitsi uudeksi puoluesihteeriksi Erkki Raatikaisen. Järjestösihteerinä toimi Valde Nevalainen, taloudenhoitajana Aarne Paananen tiedotus- ja kansainvälisten asiain sihteerinä Pauli Burman toukokuussa tapahtuneeseen hallituksen muodostamiseen saakka, jolloin hän siirtyi pääministerin sihteeriksi ja hänen tehtävänsä kansainvälisten asiain osalta luovutettiin Anssi Kärkiselle. Kunnallisasiain sihteerinä toimi edelleenkin Anssi Kärkinen, opintosihteerinä Unto Niemi ja toimistosihteerinä Helinä Halava. Pääkirjanpitäjänä on ollut Maire Tommola ja kasanhoitajana Pirjo Elo.

Muiden puolueen palveluksessa olleiden toimitsijain tehtävät selviävät kertomuksen järjestötoimintaa koskevasta osasta.

Puoluetoimiston kirjeenvaihto

Puoluetoimistosta on kertomusvuoden aikana lähetetty postia seuraavasti:

Kustannustoiminta	32.799	kp1
Järjestötoiminta	34.530	II
Valistustoiminta	8.123	II
Vaalitili	42.257	7
Tiedotustoiminta	6.997	t:
Naisten Keskusliitto	6.360	it
Kunnallistoiminta	540	tt
TST:n toiminta	3.643	tl
0-jaoston toiminta #	1.526	tt
Kansainvälinen toiminta	149	tt
Maaseutuvaltuuskunta	240	tt
Rekisteriasiat	235	tt
T-lehdistön toiminta	320	tt
Talousasiat	185	Я
Sekalaiset	1.869	
yht.	139.773	kp1

III. EDUSKUNTAVAALIT

Maaliskuussa suoritettujen eduskuntavaalien tulos oli puolueen kannalta ennätysmäinen äänimäärän noustua peräti 644.105 ääneen. Vaalien tulos muutti ratkaisevasti koko maan poliittista tilannetta.

Puolueiden koko maassa saamat äänimäärät selviävät taulukosta liite n:o 3. SDP:n äänimäärät eri piireissä on esitetty liitteessä n:o 4. Vertauskohdaksi on kummassakin taulukossa otettu edelliset eduskuntavaalit.

1. Yleistä

Vuoden alkukuukausien kaikki toimenpiteet tähtäsivät yhteen päämäärään: sosialidemokratian voittoon eduskuntavaaleissa. Sääntömääräisissä vuosikokouksissa oli vaalityö hallitsevana aiheena. Meidän puolueoloissamme valtaviin mittoihin yltänyt suurkeräyksemme tuotti hyvän taloudellisen tuloksen nostattaen samalla taistelumieltä. Liian paljon työtä vaativana ja vaalitaistelua hajoittavana tapahtumana siirrettiin puoluekokouksen pitäminen myöhäissyksyyn.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue sai vaaleissa ennätyksellisen tuloksen. Milloinkaan aikaisemmin missään vaaleissa mikään puolue ei ole saanut puolueemme sai.

Elokuun 20.-21. päivinä vietettiin Oulussa "Pohjolan Sosialidemokratian Juhlan" merkeissä lippujuhla, johon osallistui runsaasti puolueväkeä kautta maan. Myös Pohjois-Ruotsin sosialidemokraattiset järjestöt olivat lähettäneet edustajiansa tilaisuuteen.

Tuloksellisen vuoden päätökseksi muodostui Helsingissä marraskuun 26.-28. päivinä pidetty XXVII puoluekokous. Vaikka esitysten teko aika järjestöissä sattui parhaimpien kesälomakuukausien kohdalle, nousi niiden lukumäärä sittenkin peräti 125:een.

2. Valistus- ja opintotoiminta

Kurss ja a_muu_valistus toiminta

Vuoden aikana järjestettiin yhdessä Työväen Sivistysliiton kanssa "Yhteiskuntatiedon päivät" -nimisiä viikonlopputilaisuuksia. Näille päiville osallistui n. 200 osanottajaa. Lisäksi ovat piirijärjestöt järjestäneet omia kursseja ja neuvottelupäiviä. Puoluetoimisto on antanut tukensa näiden kurssien suunnitteluun.

Puolueen opinto-osasto on niin ikään tukenut eri puolilla maata toimivia puoluekouluja.

Opintokerho toiminta

Puolueosastojen yhteydessä toimii n. 400 opintokerhoa, joista 350 on ilmoittautunut Työväen Sivistysliittoon. Näiden lisäksi toimii naisjaostoissa ja -yhdistyksissä n. 210 opintokerhoa, joista 190 Työväen Sivistysliittoon ilmoittautunutta. Ruotsalaisen Työväenliiton alaisia kerhoja oli 35 eli yhteensä 645 kerhoa, joissa oli n. 6.500 opiskelijaa.

Kerhoissa on kuluneena vuotena käsitelty runsaasti yhteiskunnallisia aiheita. "Sosialismi 20:nnellä vuosisadalla" ja "Kohti 70-lukua" ovat olleet aiheina suosituimpia.

3. Julkaisu, jenen leviämisen -j_{fvB}

limatta jäänyt alhaiseksi, eikä lehti ole taloudellisesti kannattava. Sen vuoksi puoluetoimikunta on päättänyt muuttaa lehden kolme kertaa vuodessa ilmestyväksi teoreettiset-; eettiseksi julkaisuksi, jolloin sen kustannukset saadaan alhaisemmiksi

Työväen Kalenterin, Työväen Taskukirjan ja Folkets Fickkalenderin julkaisemista on edelleen jatkettu.

Tiedotustoiminta

Tiedotusosasto lähetti kentälle kolme eri tiedotuskirjettä, joiden yhteinen määrä oli 39.000 kappaletta. Erilaisia lentolehtisiä ja lentokirjasia lähetettiin 1.302.000 kappaletta. Sosialidemokratian Tie ilmestyi neljänä numerona, kunkin numeron painosmäärä oli 33.000 kpl.

5. Toimitsijapäivät

Piirisihteereiden, toimitsijain ja päätoimittajien yhteiset neuvottelupäivät eduskuntavaaleihin valmistautumisen merkeissä pidettiin vuoden alkupäivinä Helsingissä.

Piirisihteereiden ja puoluetoimiston toimitsijain neuvottelukokous pidettiin Pohjolan Opistolla elokuun 22. päivänä.

Piirisihteereiden, toimitsijain, päätoimittajien ja sosialidemokraattisen työväenliikkeen eri haarojen edustajien yhteinen tilaisuus järjestettiin puoluekokouksen yhteydessä.

6. Matka-asiamiehet

Puolueen palveluksessa ovat kertomusvuoden aikana olleet seuraavat matka-asiamiehet: järjestötarkastajana Vihtori Lahti ja toimitsijoina Reino Kanerva, Onni Hyvönen ja 30.4. saakka Oskari Virsu.

Kenttäverkoston jaostosihteerinä on ollut Yrjö J. Virtanen ja toimitsijoina Aarre Kari. Sakari Tahvanainen, Tauno Kallio 30.4. saakka, Hannu Lamminmäki Ranne 31.6. saakka.

7. Piirijärjestöt

Piirijärjestöjä, Suomen Ruotsalainen Työväenliitto mukaan luettuna, on ollut 16.

Piirisihteereinä ovat toimineet Aulis Leppänen (Helsingin Sosialidemokraattinen Piiri), Aarno Lindeqvist (Uudenmaan Sosialidemokraattinen Piiri), Jukka Tuomi 31.3; Voitto Penttinen (Etelä-Hämeen kunnan Sosialidemokraattinen Piiri), Antti

mäki 1.6. lähtien (Pohjois-Hämeen Sosialidemokraattinen Piiri), Mauno Hirvisaari (Kymen 1. Sosialidemokraattinen Piiri), Martti Åberg (Mikkelin Sosialidemokraattinen Piirijärjestö), Keijo Suksi (Kuopion Sosialidemokraattinen Piiri), Eero Sorsa (Joensuun Sosialidemokraattinen Piiri), Maunu Ihalainen (Sos.-dem. Puolueen Keski-Suomen Piiri), Eeli Lepistö (Vaasan 1. Sosialidemokraattinen Piiri), Erkki Koponen (Oulun Sosialidemokraattinen Piiri), Leevi Kovalainen (Kajaanin Sos.-dem. Piiri) Pauli Kinnunen (Lapin Sosialidemokraattinen Piiri) sekä Jarl Nordman 30.4. a akka Laxen 1.5. alkaen (Suomen Ruotsalainen Työväenliitto).

8. Puolueen järjestöt

Kertomusvuoden päättyessä oli puolueessa 1.369 yhdistystä, joista 54 ruotsinkielistä, ja 177 kunnallisjärjestöä, joista 7 ruotsinkielistä.

Seuraavasta luettelosta käy ilmi kertomusvuoden aikana lakkaute-
tut ja perustetut yhdistykset:

Lakkautetut yhdistykset

Rek.	nimi	p u n
18/5	Pitkänahon Työväenyhdistys	Kuopion 1.
22/10	Pohjoislahden Ty	Keski-Suomen 1
12/12	Kaasmarkun Ty	Satakunta
12/12	Hanhijoenseudun Ty	i;
12/12	Porin mlk:n Sd. Kunnallisjärj	tt

Uudet yhdistykset:

Rek.	nimi	puri
17/1	Helsingin Yrittäjäväen Sosialid. Yhd.	Helsinki
1/2	Kirkkonummen Sosialidemokraatit	Uusimaa
7/2	Kullon Sos.-dem. Kerho	t?
2/3	Simon Sosialidemokraatit	Lapin 1.
17/5	Kirkkonummen Sosialid. Kunnallisjärj.	Uusimaa
17/5	Kaarinan Sosialid. Kunnallisjärj.	Turun 1. etel.
17/5	Parkanon Sosialid. Naiset	Satakunta
17/5	Mutalan Sos.-dem. Yhdistys	Pohjois-Karjalan 1.
21/5	Rääkkylän Sos.-dem. Työväenyhdistys	i?
7/6	Hämeenlinnan Kunnantyöntek. ja viranhaltijain Sosialid. yhdistys	Hämeen 1. etel
7/6	Janakkalan viran- ja toimenhaltijain Sosialid. Yhdistys	ii
7/6	Heinäpään Sosialidemokraatit	Oulun 1.
7/6	Paltamon Sosialidemokraatit	Kajaanin piiri

13/6	Koillis-Espoon Sos.-dem. Kerho	Uusimaa
26/7	Vuosaaren Sosialidemokraatit	Helsinki
26/7	Ristikankaan Sosialidemokraatit -66	Lapin 1.
6/10	Jyväskylän mlk:n Sos.-dem. Kilta	Keski-Suomen 1
13/12	Turun Koulujen Sosialidemokraatit	Turun 1.
13/12	Hämeenlinnan Pienyrittäjät	Hämeen 1. etel
13/12	Kuopion Kristillinen Sos.-dem. Yhdistys	Kuopion 1.
27/12	Valkealan Ty	Kymen 1.

TPSL[^]stä[^]siirt[^]neet yhdistykset

Ristinahon Sos.-dem. Työväenyhdistys	Oulun 1.
Rauman Sosialidemokraatit	Satakunta
Vihtiläjärven Työväenyhdistys	☛
Palojoen Sos.-dem. Työväenyhdistys	Uusimaa

V. PUOLUEEN LEHDISTÖ JA JULKAISUTOIMINTA

1. Sosialidemokraattiset sanomalehdet

Sosialidemokraattisten sanomalehtien lukumäärä vuoden aikana pysyi ennallaan. Kaikkiaan ilmestyi 11 sanomalehteä, joista kaksi sanomalehteä seitsemän kertaa viikossa. Nämä lehdet olivat pää-äänänenkannattaja Suomen Sosialidemokraatti sekä Kansan Lehti (Tampere). Kuusi kertaa viikossa ilmestyivät seuraavat lehdet: Eteenpäin (Kotka), Hämeen Kansa (Hämeenlinna), Saimaan Sanomat (Lappeenranta), Turun Päivälehti (Turku) ja Uusi Aika (Pori). Kolme kertaa viikossa Pohjanmaan Kansa (Vaasa), Pohjois-Karjala (Joensuu) sekä Pohjolan Työ (Oulu). Ruotsinkielinen Svenska Demokraten ilmestyi edelleenkin vain kaksi kertaa viikossa.

Lehtien kertomusvuoden aikana toimineet:

Atte Pohjanmaa (Suomen Sosialidemokraatti), H.A. Salokangas (Eteenpäin), Mauno Pelkonen (Hämeen Kansa), Vilho Halme (Kansan Lehti), Pentti Ketola ja Arvo Pohjanhovi (Pohjanmaan Kansa), Tommi Moilanen ja Ossi Sorsa (Pohjois-Karjala), Rafael Paasio ja Esko Niskanen - 15.10.66 - Aarne Keskitalo (Turun Päivälehti), Vilho Rantanen (Uusi Aika), Aarne Keskitalo - 15-10.66 - Arto Paasilinna (Pohjolan Työ), Reino Kaatonen (Saimaan Sanomat) ja Gunnar Henriksson (Svenska Demokraten).

2. Lehdistön taloudellinen kehitys

Poliittisten voimasuhteiden muuttuminen sekä eduskunnassa että hallitustasolla heijastui selvästi myös lehtiliikkeittemme taloudellisessa kehityksessä. Sanomalehtihän on yhteiskunnassa tapahtuvien sekä poliittisten että taloudellisten vaihteluiden herkkä puntari. Parina aikaisempaan vuonna alkanut lehtiyhtiöittemme taloudellinen pirstyminen, vaikka mistään nousukaudesta ei voida puhua, sai kertomusvuonna näkyvästi lisää vauhtia. Liikevaihto lisääntyi kautta linjan nousten nyt sekä tuotannon määrään nähden että markkamääräisesti ennätyslukuihin. Lehtiliikkeittemme kokonaisliikevaihto nousi lähes 20.000.000,- markkaan, mikä tietää, että kirjapainoissa vallitsi «in i c»⁴ Erittäin lohduttavaa on todeta, että sanomalehtien ilmoitustulot olivat vii¹ 20 % edellisen vuoden vastaavia tuloja suuremmat. Niin ika¹an⁴ levikin nousu on ollut merkittävää kahta lehteä lukuunottamatta, joien osalta levikki on pysytellyt edellisen vuoden numeroissa. Lisäy¹stou⁴ - puolueemme yhteiskunnalliseen neiden vuosien painolastista jonwe¹ u⁴ vaatimatonta luokkaa, mutta suunta vaikutusvaltaan nähden vielä perin va

on tällä hetkellä pitkästä aikaa rohkaiseva. Jos luvassa olevan valtion tuen avulla päästään pikaisesti välttämättömiin uudistuksiin, voi se merkitä lehdistömme osalta uutta nousukautta.

3. Sanomalehdistö ja vnit.i^

Kertomusvuoden aikana sai jo kolmatta vuotta vireillä ollut kysymys valtion välittömästä tuesta sanomalehdille ratkaisunsa. Vuoden toukokuussa jätti puoluesihteerin Pitsinki jo toisen toivomusaloitteen, jossa hallitusta kehoitettiin suorittamaan tutkimus puolueiden valistus- ja tiedotustoiminnan, lähinnä puolueita edustavan sanomalehdistön tukemisesta. Toukokuussa valmistui myös ns. kolmen suuren lehtijärjestöjen muodostaman komitean mietintö puoluelehtien asemasta ja mahdollisuuksista. Tämä mietintö jätettiin valtioneuvostolle, minkä lisäksi lehdistön taholta esitettiin toivomus, että hallitus pikaisesti asettaisi "poliittisten puolueiden tiedotus- ja valistuskomitean" selvittämään puolueiden taloudelliset edellytykset ja mahdollisuudet suorittaa yhteiskunnallisesti tärkeitä mielipidemuokkausta ja muitakin valtiollisille puolueille valtiosäännöstä ikään kuin itsestään lankeavia yhteiskunnallisia tehtäviä.

Syyskuussa alkaneille valtiopäiville jätettiinkin sitten neljän puolueen, Sos.-dem. Puolueen, SKDL:n, KePu:n ja TPSL:n eduskuntaryhmien puheenjohtajien nimissä ns. Kokkolan aloite, jossa esitettiin jo aikaisemmin kahdesti eduskunnassa käsiteltävänä olleiden ns. Pitsingin aloitteiden mukaisesti 10 milj. markkaa myönnettäväksi poliittisten puolueiden toiminnan tukemiseen. Tämä aloite oikeiston lujasta vastustuksesta huolimatta meni talousarviokäsittelyssä lävitse. Eduskunta oli näin tehnyt sekä periaatteelliselta kannalta katsoen että myös puolueiden taloudellisiin toimintaedellytyksiin vaikuttavan tärkeän ratkaisun. Puolueiden itsensä ratkaistavaksi jäi, mikä osuus tuesta käytetään lehdistön kehittämiseen.

Heinäkuun 7 päivänä asetti hallitus lehtiväen toivomuksesta komitean tutkimaan lehdistön taloudellisia edellytyksiä ja tekemään esityksen niistä toimenpiteistä, joihin valtiovallan olisi syytä ryhtyä turvatakseen vapaan lehdistön tulevaisuuden. Tämän komitean puheenjohtajaksi määrättiin **T**-lehdistön puheenjohtaja, toimitusjohtaja Visa Kivi. Komitean sihteerinä toimii Sanomalehtien liiton toimitusjohtaja Heikki Vuorinen. Komitean piti saada työnsä valmiiksi jo vuoden loppuun mennessä, mutta tutkimuksen laajakantoisuus pakotti hallituksen myöntämään jatkoaikaa puoli vuotta. Mietintö ei siis valmistunut kertomusvuoden aikana.

Pohjoismaiden yhteistyö

T-lehdistön pohjoismaiden konferenssi järjestettiin kertomusvuonna ruotsalaisten toimesta Tällberg-nimisessä turistikeskuksessa Taalainmaalla. Tähän konferenssiin osallistuivat Suomen T-lehdistön edustajina toimitusjohtaja Visa Kivi (SS), toimitusjohtaja Olavi Sarmio (Turun Päivälehti), toimitusjohtaja Arvo Pohjanhovi (Pohjanmaan Kansa) ja T-lehdistön edustajana sihteeri E.A. Wuokko. Konferenssin asialistalla oli paitsi eri maiden toimintaselostukset myös isäntämaan Ruotsin taholta laadittu alustus "valtion lehdistötuki/puoluetuki". Kysymyksen alusti Ruotsin veljespuolueen taloudenhoitaja Allan Arvidsson.

5. Työväenlehdistön keskuselimet ja TST

Sos.-dem. lehtien kustannusliikkeiden yhteiselimenä on toiminut Työväenlehdistö r.y. Lehtiliikkeiden yhteistyö kertomusvuonna oli erittäin vilkasta. Yhteisissä neuvottelutilaisuuksissa käsiteltiin monta lehtiliikkeittemme kehittämistä koskevaa yhteistä asiaa. Erittäin keskeisenä asiana on ollut kysymys valtion tuesta, mitä koskevia esityksiä yhdistyksen toimesta on tehty puoluetoimikunnalle. Lehtiliikkeittemme keskuselin on huolehtinut yhteistoiminnasta muiden kustantajajärjestöjen kanssa ja edustanut sos.-dem. lehdistöä kansainvälisissä konferensseissa sekä hoitanut muutenkin kansainvälisen yhteistoiminnan. Yhdistyksen johtokuntaan ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet toimitusjohtaja Visa Kivi (SS) puheenjohtajana, Väinö Hurnonen (KL-Tampere) varapuheenjohtajana sekä jäseninä Valle Talpio (HK-Hämeenlinna), Olavi Sarmio (TPL-Turku), O. Salovaara (Eteenpää-Kotka), E. Tuukkanen (SS-Lappeenranta) ja Ossi Sorsa (PK-Joensuu). Yhdistyksen sihteerinä on toiminut o.t.o. toimitusjohtaja E.A. Wuokko.

Työväenlehdistön Kannatusyhdistys r.y:n johtokuntaan ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet puheenjohtajana puoluesihteerinä, maaherra Kaarlo Pitsinki sekä jäseninä puolueen puheenjohtaja, pääministeri Rafael Paasio, pääjohtaja Olavi Lindblom, toimitusjohtaja Väinö Leskinen sekä varajäseninä johtaja Onni Hiltunen ja taloudenhoitaja Aarne Paananen. Yhdistyksen sihteerinä on toiminut o.t.o. E.A. Wuokko. Yhdistys mm. käsitteli myös valtion tukiasiaa ja teki puoluetoimikunnalle esityksiä niistä perusteista, joita lehdistön kehittämisessä olisi noudatettava.

Työväen Sanomalehtien Tietotoimiston päätoimittajana on edelleen ollut Eino **Kilkinen** sekä muina varsinaisina toimittajina Mirjam Val-
kama ja Toivo **Kivinen**. Toimisto on välittänyt lehdille artikkeleita, uutisia ja **cduskuntakatsauks**
kaisumateriaalia. Erityisesti kertomusvuoden aikana toimisto välitti
• I
myös suuren määrän vaaliaineistoa.

Kiinteistö Oy Minna Canthinkatu 27 -nimisen asuntokiinteistöyhtiön johtokuntaan ovat kuuluneet Kannatusyhdistyksen edustajina johtaja Onni Hiltunen (pj), taloudenhoitaja Aarne Paananen (varapj) ja jäseninä toimitusjohtaja Visa Kivi, piirisihteeri Keijo Suksi ja toimitusjohtaja E.A. Wuokko.

6. Sosialistinen Aikakauslehti

Sosialistisen Aikakauslehden päätoimittajana on ollut puoluesihteerin Kaarlo Pitsinki. Toimitussihteerinä on ollut Matti Nieminen.

Toimitusneuvostoon ovat kuuluneet Rafael Paasio (puh.joht.), Niilo Koljonen, Aulis Leppänen, Väinö Liukkonen ja Tyyne Paasivuori.

7« Muu julkaisutoiminta

Sosialistisen Aikakauslehden ja kalenterijulkaisujen lisäksi on Sos.-dem. Naisten Keskusliiton toimesta julkaistu Aikamme Kuvastin nimistä kuukausijulkaisua.

Koska Aikamme Kuvastin on ollut painosmäärältään pieni ja taloudellisesti kannattamaton, päätti puoluetoimikunta muuttaa lehden sisällön ja toimitustavan siten, että siitä muodostuu poliittinen perhelukemisto, jolle saataisiin laajempi lukijapiiri. Kertomusvuoden aikana ilmestyi jo kaksi näytenumeroa osoituksena lehden uudesta asusta ja toimitustavasta.

VI. TALOUDELLISET ASIAT

1. Työväentalot

Kertomusvuoden aikana on puoluetoimisto voinut vain muutamassa tapauksessa avustaa yhdistyksiä taloudellisesti. Tanssiaisten järjestäminen ja elokuvateatteritoiminta on jatkuvasti osoittautunut harvoja poikkeuksia lukuunottamatta kannattamattomaksi. Tulojen puutteessa yhdistykset ovat joutuneet vaikeuksiin lainojensa hoidossa.

Vanhoja ja huonokuntoisia taloja on kertomusvuoden aikana hajoitettu. Niissä tapauksissa, joissa tonttimaata on asemakaavassa edullisessa paikassa, on maapohja pyritty säilyttämään.

Seuraaville yhdistyksille puoluetoimikunta on antanut sääntöjen edellyttämän luvan omaisuuden myyntiin:

Simpeleen Työväenyhdistys r.y.

Pirkkalan Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y.

Keravan Työväenyhdistys r.y.

Simpeleen Työväenyhdistys r.y.

Mäntän Sos.-dem. Kunnallisjärjestö r.y.

Imatran Kosken Sos.-dem. Työväenyhdistys ry.

Myllykosken Työväenyhdistys r.y.

Rautjärven Työväenyhdistys r.y.:lle suositeltiin kiinteistön myyntiä

Harjavallan Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y.

Nuijamaan Työväenyhdistys r.y.

Sulkavan Työväenyhdistys r.y.

Pertunmaan kk:n Työväenyhdistys r.y.

Savonlinnan Työväenyhdistys r.y.

Ristiinan Työväenyhdistys r.y.

Kangasalan kk:n Työväenyhdistys r.y.

Pihlajaveden Työväenyhdistys r.y.:lle lupa tanssilavan myyntiin

Mikkelin Viran- ja Toimenhaltijain Yhdistys r.y.:lle lupa vuokratalon rakentamiseen

Länsi-Kotkan Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y.

Joutsenon Korvenkylän Työväenyhdistys r.y.

Päätettiin vohnittaa Korkeakosken Työväenyhdistystä tutkimaan kiinteistön myyntimahdollisuutta, ellei taloudellisia asioita saada muutoin järjestymään.

.. •• c-Mrkselle päätettiin antaa oikeus vuokrata
ä S f f i ^ S S m l ^ S S Ä S l l a omistamiaan tiloja.

2, Yhdistysten omaisuuden siirtminen

Suostuttiin Lipinlahden Työväenyhdistyksen omaisuuden siirtoon Nurmeksen Työväenyhdistykselle.

Lakkautetun Mäntyluodon Työväenyhdistyksen varat annettiin korottomana lainana Meri-Porin Sos.-dem. Yhdistykselle. Jos Mäntyluodon Työväenyhdistyksen toiminta-alueelle ei kahden vuoden kuluessa perusteta yhdistystä, siirtyy omaisuus Meri-Porin Sos.-dem. Yhdistykselle.

Pankakosken Sos.-dem. Yhdistykselle myönnettiin lupa ostaa Pankakosken Työväenyhdistykseltä puolet sen omistamasta työväentalokiinteistöstä. Kiinteistöä rasittava 10.500 markan velka tulee ostajan ja myyjän yhteisesti vastattavaksi.

Lakkautetun Purujärven Työväenyhdistyksen varat mk 879,57 luovutettiin Pohjois-Karjalan Sos.-dem. Piirin käyttöön.

Toimintansa lopettaneen Särkisalmen Työväenyhdistyksen kiinteistö siirtyi sääntöjen mukaan puolueen omistukseen. Puolue vastaa yhdistyksen 5.830 markan lainasta.

3. Piiri- ym. järjestöjen avustaminen ja eläkkeet

Hämeen etel. piiri	4.212,-
Mikkelin piiri	16.004,-
Kuopion piiri	11.701,70
Joensuun piiri	16.701,70
Keski-Suomen piiri	2.800,-
Vaasan piiri	12.301,70
Oulun piiri	22.575,50
Lapin piiri	21.957,52
Kajaanin piiri	11.701,70
Suomen Ruotsalainen Työväenliitto	4.365,40
Sos.-dem. Naisten Keskusliitto	74.118,40
Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto	18.166,-
Pohjolan Työ	7.000,-
Kristillisten Sos.-dem. Liitto	1.700,-
Kangaslammin Työväenyhdistys	500,-
Laukaan kk:n Työväenyhdistys	1.000,-
	300,-
Myllymäen Työväenyhdistys	300,-
Palokin Työväenyhdistys	500,-
Paitasen Työväenyhdistys	200,-
Rautjärven Työväenyhdistys	5.830,-
Särkisalmen Työväenyhdistys	500,-
Otto Toivonen	00.-
Muut	mk 234.935*62

VII. KANSAINVÄLISET SUHTEET

Sosialistisen Internationaalin 10. kongressi pidettiin Tukholmassa 5.-8. päivinä toukokuuta. Suomen Sos.-dem. Puolueen edustajina olivat Olavi Lindblom, Sylvi Siltanen ja Pauli Burman. Internationaalin Neuvoston kokoukseen Tukholmassa osallistuivat Sylvi Siltanen ja Pauli Burman. Toukokuun kongressiin mennessä oli Internationaalin toimistolla kaksi kokousta, joihin osallistui Pauli Burman.

Saksan Sos.-dem. Puolueen puoluekokoukseen, joka pidettiin Dortmundissa 1.-5. päivinä kesäkuuta, osallistui Suomen edustajana Anssi Kärkinen.

Belgradissa 7.-11. päivinä kesäkuuta pidettyyn Jugoslavian Sosialistisen Allianssin kokoukseen lähetti puoluetoimikunta huomioitsijoina Valde Nevalaisen ja Anssi Kärkisen.

Sos.-dem. Puolueen Maaseutuvaltuuskunnan

toimintakertomus vuodelta **1966**

1. Maaseutuvaltuuskunta

Puolueen maaseutuvaltuuskuntaan on kertomusvuoden aikana kuullut puheenjohtaja Onni Oksasen lisäksi 28 piirien valitsemaa vakinaista jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Piirien edustus jakautuu siten, että Kainuun piiriä ja Ruotsalaista Työväenliittoa, joilla on yksi varsinainen ja yksi varaedustaja, lukuunottamatta muista piireistä on kaksi varsinaista ja kaksi varajäsentä. Ohjesäännön mukaan myös Sos.-dem. Naisten ja Sos.-dem. Nuorten Keskusliitoilla on edustajat maaseutuvaltuuskunnassa. Helsingin piirillä ei ole edustajia puolueen maaseutuvaltuuskunnassa.

Maaseutuvaltuuskunta piti vuoden aikana kaksi kokousta. Ylimääräinen kokous pidettiin vaalien merkeissä 16 päivänä tammikuuta Helsingissä. Tällöin käsiteltiin eri alustusten pohjalta ajankohtaisia maaseutukysymyksiä, maatalouden tuloverouudistusta, pienviljelijäin eläkekysymystä ja eduskuntavaaleihin valmistautumista.

Varsinainen vuosikokous pidettiin 12 päivänä kesäkuuta Helsingissä. Kokouksessa oli läsnä 23 valtuuskunnan jäsentä, maaseututoimikunnan jäseniä ja varajäseniä, kutsuvieraita ja esitelmöitsijät kansanedustaja Pauli Burman ja opetusministeri Reino Oittinen. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräisten asioiden lisäksi kansanedustaja Pauli Burmanin alustus ajankohtaisista poliittisista kysymyksistä ja opetusministeri Reino H. Oittisen esitelmä "koulun uudistus ja maaseutu". Kokous antoi myös julkilausuman.

2. Maaseututoimikunta

Maaseututoimikunnan työtä haittasi alkuvuodesta se, että joulukuussa 1965 oli toimikunnan sihteerin Arvo Nuolijärvi eronnut tehtävistään eikä **maaseututyötä** varten ollut puoluetoimistossa henkilöä ennen kuin 1.9.66 alkaen, jolloin maaseutusihteerin tehtäviä astui hoitamaan puoluetoimikunnan tehtävään nimittämä päätoimittaja Pentti Ketola Vaasasta.

Maaseututoimikuntaan valittiin kesäkuussa pidetyssä vuosikokouksessa Onni Oksanen puheenjohtajaksi, Matti Vähäkylä Salosta, Esko Marttila Janakkalasta, Heikki aimv

tä, Jalmari Väisänen Liperistä

Pornaisista sekä heidän h[^] ^,

sälä f\rkuki, -«oaiiaiköi varamie
(Vähäkylän varamies), HelsimH«** varamiehikseen Martti Pöy-
mies TT Helsingistä, Esko Autti (Simonen), Erkki Pernu lan vara-
m . . »S • maahjohtajina*

Tairn. Rinne-Virolainen (Lehtonen) Helsingistä, Huugo Leppälä (Väisä-
nen) Ähtäristä, Artturi Koskinen (Kuusela) Karstulasta ja Niilo Kol-
jonen (Flinck) Helsingistä.

. Maaseutut^oimikunta on vuosikokouksen jälkeen pitänyt kaksi kokous-
ta ja toimikunnan valitsema työvaliokunta, johon ovat kuuluneet Onni
Oksanen, Jalmari Väisänen, joka on toiminut varapuheenjohtajana, Walter
Kuusela, Matti Vähäkylä ja Pentti Ketola, on kokoontunut niin ikään
kaksi kertaa. Pöytäkirjoihin on merkitty 37 pykälää. Kokouksissa on
käsitelty ajankohtaisia ja periaatteellisia maatalous- ja maaseutupo-
liittisia kysymyksiä sekä käytännön toimintaan liittyviä asioita.

3. Kenttätöiminta

Syys-joulukuun aikana ehdittiin käynnistää varsinainen kenttätö,
jonka merkeissä pidettiin maaseutupäiviä, oltiin yhteydessä piirien
jaostoihin ja maaseutuasioita selviteltiin eri piireissä järjestetyil-
lä kursseilla. Tampereella pidettiin Pohjois-Hämeen ja Satakunnan pii-
rien maaseutujaostojen yhteinen maaseutupäivä, jossa alustajina olivat
kansanedustaja Antti Halme ja maaseutusihteeri Pentti Ketola. Saari-
järvellä oli Keski-Suomen ja Vaasan piirien maaseutupäivä, jossa esi-
telmöivät eduskuntaryhmän sihteeri I.J. Kolamo ja Pentti Ketola. Sa-
lossa oli Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Etelä-Hämeen yhteinen päivä,
esitelmöitsijöinä hallitusneuvos Lauri Hervonen, tri Pentti Viita ja
kauppalanjohtaja Toivo Peltonen. Orivedellä oli Pohjois-Hämeen eril-
linen maaseutupäivä, jossa esitelmöivät ministeri Lars Lindeman ja
ylitarkastaja T. Aho. Mikkelin piirin maaseutupäivä pidettiin Mikke-
lissä, jossa esitelmöivät tri Pentti Viita, kansanedustaja Kalervo
Haapasalo ja sihteeri Pentti Ketola.

Sihteeri Pentti Ketola on vuoden lopulla luennoinut Lapin piirin
kursseilla Rovaniemellä, Porin piirin kursseilla Kankaanpäässä, Oulun
piirin kursseilla Haukiputaalla , Kuopion piirin kursseilla Kuopiossa,
Joensuun pürin irnr.Q4Pilla Nurmeksessa, Vaasan piirin kursseilla Sei-
näjoella ja Keski-Suomen piirin kursseilla Keuruulla ajankohtaisista
ja pitkän tähtäyksen maaseutukysymyksistä. Edelleen on sihteeri ollut

Uudenmaan, Jyväskylän, Etelä-Hämeen, Mikkelin, Vaasan, Turun ja Tam-

Dereen piirien maaseutujaostojen ^ u u - i
pereen piirien III työtä ja maaseutupoliittisia kysymyksiä. Alkaneen vuoden
tutoimikunnan

• 4., talvikauden samoissa merkeissä. Sihteeri on
puolella työ on jatkunut t,,ivi

myöskin ollut eri
tämässä joko maaseudun l/vo, ja J^{estojen} pyynnöstä niiden tilaisuuksissa selos-
t^{a s e ^}un kysymyksiä taikka ajankohtaisia poliittisia
tapahtumia.

4. Muu toiminta

Maaseututoimikunta jätti 27.9.66 sos.-dem. eduskuntaryhmälle, sos.-dem. hallitusryhmälle ja puoluetoimikunnalle kirjelmän, jossa kiinnitettiin huomiota mm. työllisyyskysymyksiin, koska työllisyys- tilanteen jo tuolloin voitiin katsoa muodostuvan varsin vaikeaksi. Sa- malla kiinnitettiin huomiota eräisiin muihinkin maaseudun kannalta elintärkeisiin kysymyksiin ja esitettiin niiden hoitamista hallituk- sesta ja eduskuntaryhmästä käsin. Maaseututoimikunta antoi kokouk- sessaan 19.9. työvaliokunnan tehtäväksi laatia lähiajan tavoiteohjel- man maaseutupolitiikan hoitamiseksi. Työvaliokunta laatikin 8 sivua pitkän ohjelman, jonka maaseututoimikunta kokouksessaan 25.11.1966 hy- väksyi. Tavoiteohjelma toimitettiin kaikille sos.-dem. ministereille ja kansanedustajille toimenpiteitä varten. Maaseututoimikunta kääntyi kirjelmällä **23.1.67** sos.-dem. eduskuntaryhmän puoleen esittäen näke- myksensä valmisteilla olleesta maatalouden hintalaista ja kiirehtien maatalouden tuloverolain antamista. Sama kirjelmä toimitettiin myös- kin sosialidemokraattiselle hallitusryhmälle ja puoluetoimikunnalle.

5. Lopuksi

Lopuksi voidaan todeta, että toiminnan jälleen vuoden lopulla kiinteydyttyä on yhteistyö puoluetoimiston muihin jaostoihin, edus- kuntaryhmään ja muihin elimiin ollut hyvä. Vuosi, joka oli vaali- ja puoluekokousvuosi, ei kokonaisuudessaan ollut niin työntäyteinen kuin **maaseututoimikunnan** osalta olisi ollut suotavaa, mutta syy **sii- hen** selviää edellä kerrotusta. Tärkeintä on vastaisuudessa se, että maaseutukysymyksiä arvostetaan entistä enemmän, sillä maaseudulla tu- lee **väestöennusteiden** mukaan vielä 1980-luvullakin asumaan yli 2 mil- joonaa asukasta, jos kohta muun kuin maa- ja metsätalousväestön suh- teellinen osuus **maaläiskunnissaan** i.-;obinni4sakin asuvasta väestöstä tulee olemaan entistä suurempi. Sen myöskin tulee yhä selvemmin näyttäytyä puolueen maaseutupolitiikassa ja sen mer^{opn merkeissä} tehtävässä työssä.

K e r t o m u s

Sos.-denu Naisten Keskusliiton 4- • •

_ *usiiton_toiminnasta_vuodelta 1966

alkupuolella¹ k²e³s⁴k⁵e⁶n⁷ «⁸ huomion kohtsena eduskuntavaaleihin ja

liiton edustajakokoukseen valmistautuminen. Välittömästi vaalien ja keväällä pxdetyn edustajakokouksen jälkeen alkoi liiton retkeilypäivien kiireinen valmistein . . . , vdxmisreiu. Syystoimintakauden kuluessa osallistuttiin puoluekokousta edeltäneeseen työhön.

Vaalityö

Keskusliiton vaalivalistustyö pyrittiin pääasiassa suuntaamaan nuoriin ja naispuolisiin äänestäjiin. Sekä suullisessa että kirjallisessa teemoittelussa olivat eniten esillä seuraavat kysymykset: perhe-eläkejärjestelmän aikaansaaminen, verouudistukset, asunnon saannin turvaaminen, nuorten parien tukeminen, naisten ammattikasvatuksen ulottaminen uusille aloille, työhön sijoittumisen turvaaminen keski-ikäiset ja vajaatyökykyiset mukaan lukien ja naisten taloudellisen tasa-arvoisuuden toteuttaminen työmarkkinoilla. Kaikkein eniten keskusteltiin perhe-eläkejärjestelmän tarpeellisuudesta.

Keskusliitto ei painattanut omaa vaalimateriaalia, koska saatiin puoluetoimistosta naisäänestäjille jaettavaa aineistoa. Kaikkein eniten jaettiin kuluttajille osoitettua lentolehtistä, josta naiset olivat erityisen kiinnostuneita. Liiton toimesta saatiin järjestetyksi hieman varoja **naispiirijärjestöille** vaalitoiminnasta aiheutuvien kulu- jen peittämistä varten. Tämä toimenpide olikin erittäin tervetullut heikossa taloudellisessa asemassa oleville naispiirijärjestöille. Kaikki se työ, johon järjestönaiset aktiivisena osallistuivat, kantoi hyvän hedelmän sillä 27 sosialidemokraattisesta naisehdokkaasta tuli vaaleissa eduskuntaan valituksi 9 ja Kaarlo Pitsingin maaherraksi nimittämisen jälkeen saatiin yksi paikka lisää, joten sosialidemokraattisessa **eduskuntaryhmässä** on 10 naisedustajaa entisen 6 asemasta.

Muu järjestötoiminta

Niin kuin toimintakertomuksen alussa viitattiin, oli kertomusvuoden alkupuolella **Keskusliiton** toiminnassa tärkein tapahtuma kolmas⁴ . . . liiton edustajakokous, joka pidettiin n¹ **Hittiin Helsingissa huhtikuun 2-3 päivi-** nä. Kokoukseen[•] **saapui kotimaisia** edustajia 279- Heidän lisäksi näh- tiin kokouksessa lukuisi[•] i[^]tirrpisia kutsuvieraita ja asioiden käsitte-^{sisarj} lystä kiinnostuneita⁵ tä sisarj⁵ tä saapui⁻ vat myös edustajat tähän kokoukseen, j^{muista} muista^{maista} ^ ^ dittiin kokousta sähköitse[•] ja Kirj[•] tervehdyksin.

Lukuisten Keskusliiton

säksi keskusteltiin kokouksessa laajasti. Jsen lähettämien esitysten li-
keinoelämässä, perheessä - « Jestas naisten asema elin-
teestä oli puolue- ja liiton biittotoimikunnan aloit-
jonka työn tulokset oli

884. kokousedustajien punnittavana. Edustajakou-
kouksessa päätettykin, että aiheen laajuus edellyttää sen esiin tuo-
mista kertomusvuoden syksyllä kokoontuvaan puoluekokoukseen, ja samal-
la kehoitettiin liittotoimikuntaa esittämään hallitukselle toivomus
komitean asettamisesta, jonka tehtävänä tulisi olemaan naisten aseman
tutkiminen ja toimenpide-ehdotusten laatiminen tulevaisuutta varten.

Yllä mainittu aihe käsiteltiinkin puoluekokouksessa, jossa hy-
väksyttiin järjestöväkeä velvoittava päätös naisten tasa-arvoisuuteen
tähtäävissä pyrkimyksissä. Liittotoimikunnan aloitteesta myös hallitus
nimesi edustajakokouksen päätöksen tarkoittaman komitean, joka ryhtyi
välittömästi nimittämisen jälkeen työskentelemään Keskusliiton puheen-
johtajan johdolla.

Keskusliiton retkeilypäivät pidettiin Lahdessa kesäkuun 4-5 päi-
vinä. Epäedullisista sääolosuhteista huolimatta näille päiville osal-
listui n. 1500 henkeä. Juhlapuheissa kunnioitettiin muiden ajankohtais-
ten aiheiden lisäksi Miina Sillanpään elämäntyötä. Ajankohta siihen
olikin sopiva, koska 4.6. tuli kuluneeksi 100 vuotta Miina Sillanpään
syntymästä.

Syystoimintakaudella ryhdyttiin valmistelemaan muun varsinaisen
järjestötoiminnan ohella kunnallispäiviä, jotka liittoneuvosto päätti
pidettäväksi Helsingissä tammikuun 21-22 päivinä **1967**.

Jäsenhankinta, toimintamuotojen kehittäminen, naisten poliittisen
aktiivisuuden lisääminen ja jäsenistön tiedollisen tason kohottaminen
ovat kuuluneet aikaisempien vuosien tapaan Keskusliiton jokapäiväiseen
työohjelmaan. Järjestöverkoston laajentaminen ei ole toimihenkilöiden
vähyyden vuoksi johtanut toivottuihin tuloksiin siitäkään huolimatta,
että uusia naisjaostoja ja -yhdistyksiä saatiin perustetuksi. Jäsen-
määrältään pieniä ja kaikin puolin vaikeissa olosuhteissa toimivia
naisjaostoja on valitettavasti päässyt nukahtamaan. Keskusliiton
perusjärjestöjen lukumäärä oli vuoden vaihteessa 342. Jäsenjärjestöjen
lisäksi on edelleen osoitettu kirjienvaihto n. 60 naisjaostolle, jotka
ovat pitäneet liittoon **epavirainse** j

Liittoneuvosto nittiin liittoneuvostoon varsinaisiksi jä-
Edustajakokouksessa n

seniksi **piirijärjestöjen** ^ Lönngren (Eila Vuokko), Hämeen
keissa varajäsen): Helsingin Rantmen), Pohjois-Hämeen piiri
etel. piiri **Eleonora** Rautio

Saimi Kankare (Linnea K y r ö n T
Puruskainen), Kajaanin piiri Ai I T * * T M ^ ^
Suomen piiri Aune Salama (АппГдъ Г * * ^ ^ ^ ^
, qe111 MnT, m, , v U n n i A h ° nen), Kuopion piiri Edit Terästö
(Salli Nurmi), Kymen piiri Kaija Lahti (Kaija Lahti), Lapin piiri Taimi
Lainas (Kaarina Murto) Miifbi ^ • • • Ulli Vare), Lapin piiri Taimi
... s u l k K e l i n p u n Irja Oranen (Maire Haapasalo),
Oulun piiri Hilikka Tervonen (Laila Heiskanen), Saimaan piiri Vieno
Suikki (Lyyli Kujala), Satakunnan piiri Pirkko Valtonen (Irja Terho) >
Turun p u n Salme Koikkalainen (Irja Niinivirta), Uudenmaan piiri Lau-
ra Suominen (Margit Loiske), Vaasan piiri Laila Ketola (Katri litiä).
Lisäjäsenet ja heidän varaedustajansa piireittäin seuraavasti: Hämeen
etel. piiri Taimi Vehviläinen (Helvi Paulamäki), Pohjois-Hämeen piiri
Anni Plinck (Ulla Mikkola), Keski-Suomen piiri Eva Saastamoinen (Ester
Haltia), Kymen piiri anen (Katri Lindfors), Mikkelin
piiri Anni Karttunen (Elbe Kuusela), Lapin piiri Hellin Väyrynen (Aune
Karjalainen), Oulun piiri Sirkka Suomela (Hanna Ojala), Saimaan piiri
Arja Mönkäre (Rosa Öhrbom), Turun piiri Vappu Kajala (Meeri Kujanpää)
ja Vaasan piiri Elvi Aro (Aili Metsäranta).

Liittoneuvosto piti järjestäytymiskokouksensa Helsingissä loka-
kuun 30 pnä **1966**. Liittoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin Edit Te-
rästö ja varapuheenjohtajaksi Laura Suominen. Kokouksessa keskustel-
tiin ajankohtaisista poliittisista tapahtumista Keskusliiton puheenjoh-
tajan Sylvi Siltasen esityksen pohjalta ja hyväksyttiin liittotoimikun-
nan esitys lähiajan toimintasuunnitelmaksi. Tässä kokouksessa päätet-
tiin lakkauttaa Sos.-dem. Naisten Viestin julkaiseminen vuoden **1967**
alusta alkaen, koska Aikamme Kuvastin oli päätetty muuttaa sisällöltään
aikaisempaa poliittisemmaksi.

Liittotoimikunta

Liittotoimikuntaan ovat edustajakokouksessa valitun puheenjohtajan
ja sihteerin lisäksi kuuluneet liiton varapuheenjohtaja Tyyne Paasivuori
ja Meeri Kalavainen, Alli Lahtinen, Sinikka Luja, Pirkko Meriluoto,
Annikki Saarela, Helvi Saarinen ja Anni Vallanti. Annikki Saarela pois-
tui joukostamme kuolemaan johtaneen tapaturman kautta. Hänen tilalleen
liittotoimikunta nimesi Pohjois-Hämeen Sos.-dem. Naispiiritoimikunnan
esitykseen perustuen Thelma Ollilan Tampereelta. Työvaliokunnan ovat
muodostaneet Siltanen, Paasivuori, Kalavainen ja Rinne-Virolainen.

Liittotoimikunta on kokoontunut 12 kertaa, joista on laadittu
•• nji Työvaliokunnan kokouksia on pidetty
pöytäkirjan pykälää **yhteensä II** J ^ k o k o u k s i s s a seura-
tarpeen **vaatiessa. Toxw kunnan** > ^ M s e r i K a l a v a i n e n 7, A l l i
vasti: Sylvi **Siltanen** 10, ^ ^ ^ ^ p • r k _
Lahtinen 6, Sinikka Luja iu, Rinne-Virolainen 12 kertaa.
ko Meriluoto I. A T - o T l p n t l 4 J ^

Thelma Ollila ei ehtinvt оч^и.*

, _ y o s a i Hstua kertomusvuoden aikana kokouksiin, koska hänet nimettiin toimikuntaan vasta vuoden 1967 puolella. Lii 11 ot oimi kunnan alaiset jaostot

Kansainvälinen jaosto: Helvi Saarinen, Inkeri Airola ja Helinä Halava.

Sosiaali- jaosto: Helvi Saarinen, Svea Degerman, Seija Kärkinen, Anni Flinck, Alli Lahtinen ja Sylvi Siltanen.

Kunnallisasia- jaosto: Tyyne Paasivuori, Edit Terästö, Sinikka Luja, Lyyli Aalto ja Margit Eskman.

Opinto- jaostoi Anni Vallanti, Meeri Kalavainen, Inkeri Airola ja Aune Salama.

Kaikissa jaostoissa on puheenjohtajana toiminut ensiksi mainittu henkilö ja sihteerinä Keskusliiton sihteeri.

Toimitusneuvostot

Aikamme Kuvastimen toimitusneuvostoon kuuluivat siihen saakka, kun lehti siirtyi puolueen kustantamaksi, seuraavat jäsenet: Sylvi Siltanen puheenjohtajana ja Alli Lahtinen, Sinikka Luja, Tyyne Paasivuori, Annikki Saarela, Eila Vuokko, Jenny Johansson ja sihteerinä Taimi Rinne-Virolainen.

Sos.-dem. Naisten Viestin toimitusneuvostoon: Tyyne Paasivuori, Anni Vallanti ja Taimi Rinne-Virolainen. Aikamme Kuvastimen päätoimittajana on ollut Jenny Johansson ja Viestin Irja Lönngren.

Liiton^toimisto j. a_ toimi hen kd. 1 ö t

Keskusliiton toimisto on ollut Sos.-dem. Puolueen huoneistossa Paasivuorenkatu 3, huoneessa n:o 12. Kirjanpito, kassa, monistus ja suurimmat postilähetykset on hoidettu myös puolue- toimiston henkilökunnan toimesta. Keskusliiton kirjelmiä ja muita postilähetyksiä lähetettiin kertomusvuoden kuluessa 6.360 kappaletta. Kiertokirjeitä perus- ja piirijärjestöille lähetettiin 8.

Liiton palveluksessa ovat olleet seuraavat **henkilöt**: sihteerinä Taimi **Rinne**-Virolainen, järjestösihteerinä Ulla Suhonen, toimitsijana Enni Sokka ja **toimistonhoitajana** Helga Niemi. Tilapäisenä työntekijänä oli osapäiväpaikattuna vaalien ja edustajakokouskiireiden edellä Leena Ruukonen.

Keskusliiton toimistossa on hoidettu kertomusvuoden loppupuolelle saakka Aikamme Kuvastimen ja Sos.-dem. Naisten Viestin konttoritehtävät, Lasten ja Nuorten Puolesta r.y:n toiminta, Kotien Puolesta Keskusliiton asiat, joista on ko. järjestön sihteerinä vastannut Ulla Suhonen, ja Miina Sillanpään Seuran tehtävät, joita on seuran sihteerinä

hoitanut Raakel **Lehtokoski**.

Kansainväliset_yhteydet

Sosialistisen Int-pwa^

. - . internationaalin naistoimikunnan työvaliokuntaan kuuluivat alkuvuodesta Sylvi Siltanen vakinaisena ja Helvi Saarinen vakinaisena, Tukholmassa pidetyssä kongressissa keväällä muuttui edus-
lemme järjestys päinvastaiseksi, eli että vakinaisena jäsenenä työ-
valiokunnassa on Keskusliiton puheenjohtajan toivomuksesta Helvi Saarinen. Kansainvälisen naisjärjestön puheenjohtajaksi valittiin Anna Rudling Ruotsista. Hänen ehdokkuuttaan tukivat kaikki pohjoismaat yhteistuumin.

Edellä viitattu sosialidemokraattisten naisten kansainvälinen kongressi pidettiin Tukholmassa toukokuun 2-3 päivinä **1966**. Kongressiin osallistuivat Keskusliiton varsinaisina edustajina Sylvi Siltanen, Helvi Saarinen ja Tyyne Paasivuori. Huomioitsijoina olivat samassa tilaisuudessa Sinikka Luja ja Eva Saastamoinen.

Toukokuussa Länsi-Saksassa pidettyyn Eurooppa-seminaariin osallistuivat Annikki Saarela ja Alli Lahtinen, Itämeren viikolle Edit Terästö ja Anni Vallanti.

Pohjoismaiseen sosialidemokraattisten naisten yhteistyötoimikuntaan ovat kuuluneet vakinaisina Keskusliiton edustajina Sylvi Siltanen ja Helvi Saarinen. Yhteistyötoimikunnan kokous pidettiin kertomusvuoden alussa Kööpenhaminassa, johon osallistuivat kumpainkin edustajistamme. Tällöin päätettiin mm., että v. 1966 ei pidetä lainkaan pohjoismaista opintoviikkoa, mutta samalla päätettiin vedota eri maiden järjestöihin, että vastaisuutta ajatellen pyrittäisiin omilla kursseilla etukäteen pohtimaan niitä kysymyksiä, jotka voitaisiin ottaa seuraavien opintoviikkojen yhteydessä huomioon. V. **1967** päätettiin pitää opintoviikko Tanskassa ja seuraavana vuonna Suomessa. Edellä mainitussa kokouksessa kiinnitettiin keskeistä huomiota Tukholmassa kokoontuvan kongressin ohjelmaan ja sen lisäksi kuultiin ajankohtainen raportti kunkin osanottajamaan tilanteesta.

Pohjoismaiden naisjärjestöjen välinen yhteistoiminta sekä kirjeitse että tapaamisten muodossa on ollut varsin kiinteää. Keskusliiton alaisista perusjärjestöistä ovat useat olleet säännöllisessä kirjeenvaihdossa mm

vastaavanlaisten järjestöjen kanssa.

Naisjärjestöjen välisiä yhteyksiä on kertomusvuoden aikana pyrit-
ty ulottamaan aikaisempaa laa-
koon Aikamme Kuvastimen" päätoimittajan u
kaudella Unkarissa sikäläisen naisjärjestön kutsumana, Neuvostoliiton
Naiskomitean puheenjohtajan runa ru
raskuussa Keskusliiton puheenjohtaja ja sihteeri osallistuivat Suomi-
Neuvostoliitto Seuran järjestämään keskustelutilaisuuteen.

Yhteistoiminta eri järiest«^ ,

Keskusliitto on ollut •

kanssa: Työväen S i v i s t y s l i i t o n ^ ^ ^ S e ^™ e n ^rjestöjen
Kotkat r.y:n, Sos.-dem Rai t L " Γ ^ ^ Keekueliiton, NU o r G t
..... n „ raittiusliiton, Työväen Urheiluseurojen Keskus-
liiton Kuntoliikunnan Keskusliiton, Lomaliiton, Kulutusosuuskuntien
Keskusliiton, Suomen Ammattijärjestön Naisjaoston, Naisten Raittius-
keskuksen, Kansalaisjärjestöjen Raittiuskeskuksen, Kultareuna r.y:n,
Väestolnton, Lasten ja Nuorten Puolesta r.y:n, Kotien Puolesta Keskus-
liiton, Äitien Lomahuollon, Koteja Vanhuksille r.y:n, Ensi Kotien Lii-
ton, Kotmeuvontaliiton, Miina Sillanpään Seuran ja Miina Sillanpään
Säätiön sekä Kuluttajat r.y:n kanssa.

Edustukset_yhteistoimintajärjestöissä

Sos.-dem. puoluetoimikunnassa Sylvi Siltanen, puolueen maaseutu-
valtuuskunnassa Taimi Rinne-Virolainen, puolueen kasvatustoimikunnassa
Jenny Johansson, Inkeri Airola ja Taimi Rinne-Virolainen, Äitien Loma-
huollon hallituksessa, KK:n Naiset Mukaan toimikunnassa, KK:n johto-
kunnassa, Väestöliiton johtokunnassa ja Kotien Puolesta Keskusliiton
hallituksessa Tyyne Paasivuori, Työväen Sivistysliiton johtokunnassa,
Kuntoliikunnan Keskusliiton hallituksessa ja Miina Sillanpään Seuran
sekä Säätiön hallituksessa Meeri Kalavainen, Sos.-dem. Raittiusliiton
liittotoimikunnassa Tyyne Paasivuori ja Aili Sinkkonen, Kotien Puolesta
Keskusliiton hallituksessa Paasivuoren lisäksi Edit Terästö, Sylvi Sil-
tanen, Helvi Saarinen, Katri Lindfors, Esteri Kivi, Sirkka Vuorela ja
Ulla Suhonen. Lasten ja Nuorten Puolesta hallituksessa Sylvi Siltanen,
Lyyli Aalto ja Taimi **Rinne**-Virolainen varsinaisina ja varajäseninä
Edit Terästö ja Tyyne Paasivuori. Miina Sillanpään Seuran hallituksessa
Sylvi Siltanen, Meeri Kalavainen, Lyyli Aalto ja seuran sihteeri Raakel
Lehtokoski, Kuluttajat r.y:n johtokunnassa Sylvi Siltanen ja Taimi Rinne-
Virolainen. Viimeksi **mainittu** on kuulunut myös Lomaliiton sosiaali-
jaos-
toon. Edellä lueteltujen lisäksi ovat Keskusliiton jäsenet kuuluneet
lukuisiin muihin **luottamustehtäviin**, mutta muussa ominaisuudessa kuin
varsinaisesti liiton **nimeäminä**.

Julkaisutoiminta

~ "julkaisutoiminnan kohdalla on ollut pääpaino Aikamme Kuvastimen
hoitamisessa Kertomusvuoden alkupuolella
toimittamisessa ja vuosikertatilaajien määrä n. 6.000. Kokonaislevikki
oli ko. lehden 7.500. Sos.-dem." Naxsten n v i e s ^ ^
7.500. Sos.-dem." Naxsten ^ ^ n i n k u i n a i k a i s e m i n k i n . T ä r ä ä l e h .
Lehti ilmestyi neljä kert tiedotusvälineeksi, mutta koska
ti oli tarkoitettu lähinnä jäsenistön ~~paatti **liittoneuvosto** lopettaa sen julkaisemisen~~ j u l k a i s m
menekki oli heikko
vuoden vaihteessa.

, Lukuunottamatta tilapäisiä käsiohjelmia tai lentolehtisiä ei Keskusliitolla ole ollut muita julkaisuja.

Opinto-Aa_kasvatustoiminta

Toimintakausi vaalien jälkeen pyrittiin keskittämään jäsenistön kasvatuksen työkaudeksi. Erityisesti keskityttiin opintokerhoverkoston tehostamiseen. Yrityksessä onnistuttiinkin siinä määrin, että Keskusliitto pääsi jäsenjärjestöjensä ansiosta kertomusvuoden lopulla Työväen Sivistysliiton kerhotilastoissa ensimmäiselle sijalle. Joulukuussa v. 1966 oli opintosuunnitelman laatineita kerhoja, jotka perusjärjestöjensä kautta kuuluvat Keskusliittoon, Sivistysliiton kerhotilastoissa 171. Kirjeopiston kautta opiskeltavina kursseina Keskusliitto keskittyi suosittelemaan aiheita "Nykyajan nainen", "Perustamme kodin", "Perhekasvatus" ja "Vihjeitä vapaaohjelmaisille kerhoille". Edellä mainittujen lisäksi lähetettiin perusjärjestöille monipuolinen luettelo suositeltavista opintoaiheista, mutta vasta myöhemmin saadaan tietää, missä määrin aiheet ovat kiinnostaneet.

Keskusliitto ei ole järjestänyt omia kursseja, mutta sen sijaan on pyritty aktivoimaan perus- ja piirijärjestöjen kurssitoimintaa. Erityisesti on kiinnitetty opinto- ja valistustoiminnassa huomiota havaintovälineistön käytön merkitykseen. Edellä mainittuun liittyen päätettiin syyskaudella, että esim. Keskusliiton toimitsijain matkat lähitulevaisuudessa keskitetään niin tarkoin kuin mahdollista kurssitilaisuuksiin ja havaintovälineistön käytön opastukseen.

Varsinaisen opintokerhotoiminnan lisäksi on Keskusliiton järjestökenttään vähitellen muodostunut harrastealoittain toimivia kerhoja. Kertomusvuonna viimeksi mainittu toimintamuoto sai entistä enemmän vauhtia. Useimmat näistä kerhoista yltivät tuloksiin, joiden edellytyksenä oli valtion avun saaminen.

Aloitetoiminta

Kertomusvuoden syksyllä jätettiin Keskusliiton aloitteesta sosiaalidemokraattiselle eduskuntaryhmälle toivomus, että valtion budjettiin varattaisiin määräraha perhesuunnittelun ja ehkäisyneuvonnan järjestämis- sekä tarvittavan henkilökunnan kouluttamista varten. Edellisen lisäksi toivottiin, että ammattikurssilain edellyttämää päivärahaa korotettaisiin.

Viime vuoden alkupuolella kävivät liittotoimikunnan edustaja yhdes
ammattijärj
Virolaiselle, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin perhe-eläkejärjestelmän **aikaansaamiseksi** ja perhekustannustasausjärjestelmän kehittämiseksi elinkustannusten nousua vastaavasti.

Tämän toimintajärjestyksen muissa eri kohdissa on selostettu aloitetu toimintaan läheisesti liittyviä muita toimenpiteitä, joten tässä yhteydessä ei niiden toistaminen ole aiheellista.

Sosiaalinen ja taloudellinen toiminta

Sosiaalisessa toiminnassa Keskusliitto on ollut läheisimmässä yhteistoiminnassa Kotien Puolesta Keskusliiton kanssa. Vapaaehtoisuuteen perustuva sosiaalinen toiminta sosialidemokraattisten naisten työssä on saavuttanut jo vuosikymmenien takaiset perinteet, joten menneisyyden huomioon ottaen työtämme on rikastuttanut yhteistoiminta monien muiden sosiaalisten järjestöjen kanssa. Näistä mainittakoon Äitien Lomahuolto r.y.. Ensi Kotien Liitto ja Koteja Vanhuksille r.y.

Taloudellista toimintaa, joka on osaltaan sosiaalista, on Keskusliitto harjoittanut pääasiassa Lasten ja Nuorten Puolesta r.y:n kanssa. Lisäyksenä edellä mainittuun voidaan mainita naispiirijärjestöjen taloudellista asemaa kohentavana toimintamuotona Kotien messujen ja näyttelyiden järjestäminen. Keskusliitto on mahdollisuuksiensa mukaan pyrkinyt antamaan tukeaan ko. tilaisuuksien valmisteluissa.

Keskusliiton jäsenistö on osallistunut myös Miina Sillanpään Seuran järjestämään keräykseen sekä kotien Puolesta Keskusliiton järjestämään myyntiartikkelien levikkiin. Vaikka lyhyesti mainittuna Keskusliiton taloudellinen toiminta vaikuttaa ilmeisesti vähäiseltä, on siitä huolimatta kyetty pienellä kaupanteolla peittämään osa toiminnasta johtuvista kustannuksista.

Loŭuksi

Keskusliiton toiminta on monista ylimääräisistä tehtävistä huolimatta sujunut normaaliin tapaan. Liittotoimikunta, liittoneuvosto ja liiton **toimihenkilöt** eivät ole olleet organisaation tehostamiseen **nähd**en tyytyväisiä, koska perusjärjestöjen lukumäärää ei ole saatu lisätyksi. Työvoiman vähyys on rajoittanut etenemistä erityisesti varsinaisessa kenttätötoiminnassa. **Naispiirijärjestöt** eivät ole saaneet palkattua toimitsija-apua alueilleen monista toivomuksistaan huolimatta. Liitto ei ole voinut lisätä henkilökuntaa, koska siihen ei ole ollut taloudellisia mahdollisuuksia

Koko maa	1962	1966	+ -	+ -%	% osuus 1962	% osuus 1966	+ -%
SDP	448.930	645.339	+196.409	+43,8	19,5	27,2	+ 7,7
SKDL	507.124	502.635	- 4.489	0,9	22,0	21,2	0,,8
iroii	100.396	61.274	- 39.122	-39,0	4,4	2,6	- 1,8
Maalaisi	533.021	503.047	- 29.974	- 5,6	€ 23,1	21,2	1,9
Kokoomus	346.648	326.928	- 19.720	- 5,7	15,1	13,8	- 1,3
Ruots. 'φ	147.655	141.688	- 5.967	- 4,0	6,4	6,0	- 0,4
Lib. kn. x)	158.005	153.259	- 4.746	- 3,0	6,9	6,5	- 0,4

x) nioitu 1962 vaalien tuloksessa sekä vapaamieliset että kansanpuolue.

Sos.-dem. Puolueen vaalitulos vaalipiireittäin
verrattuna v. 1962 vaaleihin

Vaalipiiri	1962	1966	+		% osuus 1962	% osuus 1966	%	Edustajia	
								1962	1966
Koko maa	448.930	645.339	+196.409	43,5	19,5	27,3	+ 7,8	38	55
Helsinki	55.508	92.807	+ 37.299	67,4	20,9	32,5	11,6	4	7
Uusimaa	49.928	75.080	+ 25.152	50,3	24,9	33,9	9,0	5	6
lännet.	35.551	54.119	+ 18.568	52,0	18,1	26,9	8,8	3	5
Turun pohj	33.968	47.645	+ 13.677	40,4	20,9	29,3	8,4	3	4
Hämeen et.	42.687	56.169	+ 13.482	30,7	25,4	32,4	7,0	4	5
Kananeen ^ohj	38.824	50.738	+ 11.914	30,7	26,6	34,0	7,5	3	4
Kemi	53.912	68.166	+ 14.254	26,4	30,1	37,2	7,1	5	6
Mikkeli	28.833	34.946	+ 6.113	21,2	25,1	31,1	6,0	3	3
luehois-Karjalaa	20.693	28.722	+ 8.029	38,7	22,0	31,2	9,2	2	3
Kuopio	15.371	22.780	+ 7.409	48,1	11,7	17,5	5,8	1	2
Koski-Soumi	27.360	35.137	+ 7.777	27,9	22,6	28,5	5,9	2	4
Vaasa	23.914	38.604	+ 14.690	60,8	10,5	16,7	6,2	2	3
Oulu	14.666	26.120	+ 11.454	77,4	7,6	13,3	5,7	1	2
Iappi	7.853	14.306	+ 6.453	81,2	8,2	14,4	6,2		1